

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Johannis Sleidani De Quatuor Summis Imperiis Libri Tres

Sleidanus, Johannes

Frankfurt a.M., 1683

Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65507](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65507)

JOHANNIS SLEIDANI,

De

Quatuor Summis

Imperiis,

LIBER III.

Antequam de Carolo Magno loquamur, ad quem diximus Imperium Occidentis esse delatum, explicanda sunt quædam de GERMANIS, à quibus originem ille deducit. *Origo Caroli Magni ad Francos, antiquissimos Germaniæ populos, refertur à Godfrido Viterbiensi: Ludolpho de Babenberg libro de jure regni, cap. 3. Jacobo Wimpelingio rerum German. cap. 22. Hieron. Gebuslero de libertate Germanica cap. 6. 8.*

L A

Agi-

Ægidio Tschudo in descriptione Rhetia Alpina cap. 36. Francisco Irenico exegeteos lib. 3. cap. 18. Verum Joann. Bodinus, Germanici nominis hostis, Carolum natione Gallum, in Gallia natum, linguâ quoque, moribus & institutis Gallorum, unâ cum suis majoribus educatum, scribit in metho- do historic. cap. 7.

Et primò quidem certò constat, Germanos persæpè transisse Rhenum, & in Gallias penetrasse, ut ibi propter agri bonitatem considerent.

Nam Thevtoni in provinciam Galliam invaserunt, & à C. Mario Consule fuerunt promigati. *Strabo lib. 5. cap. 3. de bell. lib. 2. Orosius lib. 5. cap. 6. Eutropius lib. 5. Cæsar de bello Gallico l. 1.*

Deinde, cum ARUERNI & HEDUI, Galliaë populi, de principatu contenderent, Germani, mercede conducti ab Arvernibus & Sequanis, primò quidem non ita magnis copiis eò venerunt: paulatim verò sic augescebant, in ARIOVISTO rege, ut bonam ejus agri partem occuparent. [circa annum ante *Ær. Vulg.* 73.] Eos autem C. Cæsar prælio superavit & aliquot

quot post annis, cum bellum gereret, in EBURONES, Galliae Belgicae populum, Germani denuò Rhenum trajece-
runt, ut exercitum Romanum oppugna-
rent: sed ad Mosæ confluentem atq; Rhe-
ni, fuerunt ab illo concisi. *Cæsar libr. 4.*
Hubertus Thomas Leodius de Tungris &
Eburonibus.

Multis deinde post annis intra suos fi-
nes se continebant, eò quod Romani Cæ-
sares bellum ipsis inferrent: sed tamen
quoties tempus aliquod idoneum essent
adepti, non deerant suis ipsi commodis,
& Galliam perpetuò vastabant. *Trebellius*
Pollio & Sext. Aurelius. Hunc ad mo-
dum, Gallieno Cæsare, homine igna-
vo & voluptuario, impressionem fece-
runt, [*circa Annum Æra Vulgaris 261.*]
& paulatim eò potentia creverunt, ut
PROBUS Cæsar, quartus à Gallieno,
vix magnâ difficultate illos rejiceret.
[*circa Annum Æra Vulgaris 277.*] *Fla-*
vinus Vopiscus in Probo. Eutropius lib. 9. Zo-
simus l. 9.

JULIANUS etiam, Constantii
Cæsaris legatus, bella cum illis gessit.

L s

[cir-

[circa Annum *Aera Vulgaris* 365.] (*Zof. l.3.*) Post hæc, HONORIO Cæsare, Gothi in Galliam irruerunt, iisq; Cæsar, diversis bellis occupatus, Aquitaniam concessit inhabitandam.

Ab alterâ parte FRANCONES Germani (*Paulus Diacon. l.14.*) per Belgicam irruptione factâ, [Circa annum 413.] Treviris, Menapiis, Eburonibus, Morinis, Nerviiis, Ambianis, Bellovacis, Sueffionibus oppressis, in eâ parte Galliae confederunt, quæ nomen ad hoc usque tempus retinet, & Francia dicitur, cujus quidem regionis caput LUTETIA, nec procul illinc oppidum SANDENISIUM, Franciæ regum sepulturæ postea consecratum est, in hodiernum usque diem.

Quos Sleidanus Francones nominat, antiqui Romana historia scriptores, ut & recentet, Francos indigitant, Fl. Vopiscus in Aureliano & Proculo. Zosimus l.1. Ammianus Marcellinus lib.15.27. & 30. Aurelius Victor. Eutropius lib.2. & alii.

Ad eum modum amplificati quum antea bonam Germaniæ partem possiderent, omnem videlicet regionem illam, quæ

quæ est ad Moenum flumen, atque Rhenum, facile non solum defendebant illatum bellum, sed etiam aliis inferebant, & labante indies magis atque magis imperio Romano, per Asiam & Aphricam, Longobardis etiam Italiam vastantibus, admodum suos fines per Galliam extendunt, & quum ordine multi ipsorum reges ibi dominarentur, tandem ad PIPINUM etiam, ejusque filium CAROLUM regni summa devenit. *Sigebert. Frisingensis libr. 5. cap. 16.*

Pipini pater, CAROLUS MARTELLUS, non quidem ipse rex, verum ex proceribus unus, & Palatii Præfectus, [*Ab An. Era V. 714.*] vel, ut vulgò loquuntur, MAJOR DOMUS, Bavaros & Suevos devicit. *De Majore domus videatur Francogallia Fr. Hotomani c. 12. Nominatur ibi palatii magister, & dignitas ei tribuitur eadem, qua fuit præfecti prætorii apud Romanos, qui alio nomine aula præfectus vocabatur. Sunt & alia nomina, que Majoribus Domus tribuuntur, ut*

præfecti aulae, comites Palatini, quin etiam aliquot post seculis Seneschalli Franciæ appellati sunt. Exstat de

Majoribus Domus fragmentum editum à P. Pithæo in annalib. Francicis. De bellis autem Pipini, in Germaniâ gestis, videntur Viterbiensis parte Chronici 17. Gaggi- nus lib. 3. cap. 4. Aventin. Annal. Bojor. lib. 3.

Nam sicut Annalium Scriptores Galliæ tradunt, (*Eginhard. in vita Caroli M. Sigebert.*) aliquot nunc annis, præter titulum atque nomen, nihil Reges habebant, sed omnis authoritas erat & summa rerum, penes **PRÆFECTUM REGIÆ DOMUS**. Etenim à superiorum Regum virtute profus isti degeneraverant, & voluptatibus dediti nullam Reipublicæ curam suscipiebant. Itaque *præfectus palatii* Magistratum gerebat: & quo major erat ignavia Regis, eo plus potentiam iste suam augebat. *Annales Francici ad annum CHRISTI 751.*

Hac demum occasione, Pipinus, qui **CHILDERICO** regnante præfectus erat, quum

quum apud Pontificem Zachariam res in disceptationem venisset, ut ajunt, (*Eginhard. Regino. l. 2. Sigebert. Viterbiens. parte 17. Chronici*) regnum obtinuit. [*Anno Ar. V. 742.*

Hujus rei mentio fit in decreto, quod vocant Gratiani, (*Can. alius item 3. cap. 15. q. 6.*) quod nimirum Papæ liceat Regibus abrogare Principatum: Sed ejus loci titulus & inscriptio falsa est. Quum enim duo sint ANASTASII Cæsares, neutri potest attribui. Nam prior ducentis & amplius, alter verò triginta septem annis antea regnavit, quàm istud accideret: Deinde, posterioris ætate, nullus fuit Papa GELASIUS. *In recenti juris Canonici editione, auspicio Gregorii XIII. adornatâ, capitulum hoc non Papæ Gelasio, ut est in vulgatis codicibus, sed Gregorio Papæ adscribitur. Is est hujus nominis septimus, qui in Epistola ad Herman. Metensem Episcopum ista scripsisse memoratur.*

Admonendi causâ Lectores hoc addendum putavi, quò Pontificiorum scripta prudenter evolvant atque cautè. Nec enim uno loco deprehenditur, id

eos agere potissimum, ut suis legibus opinionem vetustatis addant, quò plus habeant ponderis & authoritatis.

PIPINUS, præterquàm quòd Longobardos per Italiam compressit, (*Regin. lib.2.*) rogatu Pontificis, ut suprà dictum est, bellum quoque gessit in SAXONES, & deinde cum AQUITANIS, (*Gaguinus lib.3. c.4.*) eorumque ducem captam interfecit: cumque non multò post è vita migrasset, [*Anno Ær. Vulg. 768.*] ac illi subinde rebellarent, CAROLUS filius, Rex, utrumque bellum vix tandem ingenti labore perfecit.

Cum SAXONIBUS enim totos annos XXXIII. [*Ab Anno Ær. Vulg. 772.*] belligeravit, (*Eginhard.*) eoque durante bello, confecit & alia, (*Regino lib.2. Sigebertus.*) Nam & BAVARIAM, Tassilone duce rebellantem, suæ ditionis fecit, (*Anno Ær. Vulg. 788.*) & bis contra LONGOBARDOS profectus, & in CAMPANIAM usq; progressus, omnem Italiam domuit & legibus constituit. *Gaguinus l.4. c.1. Urspergensis.*

Illas

Illas etiam Gallia civitates, quæ sunt ad Oceanum, & à C. Cæsare vocantur ARMORICÆ, nunc autem MINORIS BRITANNIÆ nomine censentur, ad officium redigit, (*Eginhard. Caesar belli Gal. libr. 5. Gag. lib. 4. c. 2.*) quum stipendium annuum, Franciæ regibus debitum, nollent amplius dependere. *Johannes Lelandus Armoria idem significare dicit, quod supra mare, in ipsa Britannica lingua. Repetit hoc Guil. Camdenus in Britannia.*

In HISPANIAM quoq; profectus cum exercitu, feliciter quidem rem gessit adversum Saracenos. (*Johannes Turpinus*) Rediens autem, in saltibus Pirenæis, per insidias, gravissimè cæsus fuit à VASCONIBUS, (*Eginhard.*) Aquitaniæ populo, sed & HUNNOS, qui Pannoniam tunc obtinebant, octavo demum anno vicit, [*bellum incepit anno Ær. Vulg. 791.*] & per Legatos BOHEMIAM quoque pacavit. *Antonius tit. 14. c. 2. S. S. Gaguinus l. 4. c. 1.*

Postremum verò bellum fuit adversus DANOS sive NORDMANNOS, (*circa Ann. Ær. Vulg. 810.*) qui maritimam oram Germaniæ, Galliæque magnâ classe vastabant. *Eginhard.* His

His tantis rebus gestis, effectum est, ut MAGNUS diceretur. *Nithardus histor. lib. I. Gagvinus lib. 4. cap. I.*

Cum enim Francorum Reges antea solum tenerent eam Germaniæ partem, quæ est inter Saxoniam & Danubium, interque Rhenum & Salam, ad hæc, Sueviam atque Bavariam: (*Eginhard. Aventin. lib. 4.*) Ipse totam SAXONIAM adjecit; deinde utramque PANNONIAM, DACIAM, ISTRIAM, HIBERNIAM & MEDITERRANEAM DALMATIÆ PARTEM. Cumque item Francorum reges per Galliam tenerent eam partem, quæ est inter Rhenum & Ligerim; inter Oceanum & mare Balearicum, ipse omnem AQUITANIAM totumque jugum Pyrenæi montis, ad Iberum usque flumen, & quod primo loco dictum oportuit, ITALIAM totam inde ab Alpibus ad extremam usque Calabriam adjecit: & postea quartò Romam profectus, [*An. Ær. V. 800.*] à LEONE TERTIO & ab omni populo Romano salutatus est IMPERATOR AUGUSTUS, cum jam annos regnasset XXXIII. *Eginhard. Regino l. 2. Sigebert. Gagvin. l. 4.*

c.1. *Platina in Leone 3. Sabell. Ennead. 8.*
lib. 9. Blondus Decad. 2. lib. 1.

Romanum igitur Imperium, quod est ad Occidentem Solem, variè dilaceratum, præsertim ab eo tempore, postquam Cæsares domicilium atque sedem Constantinopoli sibi delegerunt, ut ex iis, quæ supra commemoravimus, apparet, à Carolo Cæsare redintegratum est, ac veluti novum corpus, colorem atque speciem resumpsit, tot, tantisque provinciis, ad unius principatum redactis. *Sigebert.*

NICEPHORUS, ad Orientem Solem Cæsar, factum istud indignè quidem tulit, & ad humanitatem, inquit, si quis sua Carolus eum delinivit, & missis donis, amicitiam uterque coluerunt & utriusque Imperii constituti fuerunt certi limites. (*Aventinus lib. 4.*)

Præter alios conventus, Concilium (3. tomo concil. pag. 700.) habuit etiam RHEMENSE, in quo decretum fuit, inter alia multa ut Episcopi sacram Scripturam diligenter evolvant & Dei verbum annuncient. *Cap. 14. decretorum hujus Synodi pag. 701.*

MOGUNTIAE quoque Synodus (3. to-
mo concil. p. 693.) fuit Anno prius, quam
è vita decederet, & superioribus annis
alia, **TURONI**, **CABILONI**, **ARELA-
TÆ**, de emendatione Ecclesiarum, uti
tradunt, qui per id tempus vixerunt. De
*Turonensi Synodo videatur tomus tertius Con-
ciliar. pag. 682. De Cabilonensi ibidem pag.
686. De Arelatensi videatur pag. 670. Lega-
tur etiam vita Caroli Magni, edita à Petro
Pithæo, & Auctor annalium Francicorum.
Meminit Sigebertus & Gaguinus l. 4. cap. 1.*

LUDOVICO deinde filio, regni &
Imperii hærede designato, (*Eginhard.*)
mortuus est Aquisgrani. (*A. A. V. 814.*)
quod est Gallia Belgicæ oppidum, septua-
ginta natus annos, post **CHRISTI** nata-
lem, anno octingentesimo decimo quar-
to, quum per annos ferè XIV. Cæsar
fuiſſet, Germanorum omnium primus ad
eam evectus dignitatem. *Carolo atatis an-
nos assignant 72. Eginhard. Gaguinus &
alii. Auctor annalium Francicorum 71. ad-
scribit. Frising. l. 5. c. 31.*

Ipſo regnante, (*Eginhard. in vita Ca-
rol. M. Sigeb.*) per Italiam, Germaniam,
Gal-

Galliam XXI. tantum erant CIVITATES, uti vocant METROPOLITANÆ, Roma, Ravenna, Mediolanum, Forum Julii, Gradus, Colonia, Moguntia, Salisburgum, Treveris, Rotomagus, Senones, Vesontio, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna, Tarentesia, Ebrodunum, Burdegala, Turones, Bituriges.

Metropolis ex μήτρα & πόλις, id est, matrix & urbs, juncto nomine, dicitur ea civitas, unde colonia deducta est. Ulpianus lib. 48. D. de officio Proconsulis Ephesum Metropolim appellat: Isidorus ex τὴ μέτρα, id est, mensura fictum vocabulum tradit, quod & distinct. 21. asseritur, sed falso. Denique Metropoles ad extremum dicta sunt matres urbium; sive capita provincia, lib. 1. C. de Metrop. Berytho, & apud Solinum & Marcell.

Ejus parens Pipinus, Exarchatum, Longobardis ereptum, Episcopi Romani fidei

fidei commiserat, ut suprâ diximus, (*Regin. lib. 2.*) quemadmodum quidem memorie proditum est: Ipse verò planè illis dedisse eum fertur: quod tamen in dubium à multis vocatur.

Qui fuit ei familiaris, & scriba juratus EGINHARDUS, (*in vita Caroli Magni*) divi Petri, quam vocant, Ecclesiam Romæ, præ cæteris ei valdè charam fuisse, magnamque vim auri, argenti, gemmarum illuc deportatam & plurima Pontificibus ab eo munera esse missa, scribit: nam hoc illum imprimis egisse diligenter, ut ipsius operâ studioque, urbs Roma veteri polleret authoritate, & sancti Petri Ecclesia, non solùm ipsius esset incolumis: tutaque patrocinio, sed etiam opibus inter alias maximè floureret. Hæc ille duntaxat: quod verò tot tamque potentes urbes dederit, quæ ditionis erant imperii, ne verbum quidem: imò, quum à quartâ in Italiam profectio, factus esset CÆSAR, urbis Romæ, & Pontificis, & totius Italiæ, non publicas tantùm, sed Ecclesiasticas etiam res & privatas, ordinasse scribitur. *Eginhardus vel Einardus*
scriptor

scriptor vite Caroli Magni, ejusdem Imperatoris non cancellarius tantum, ut Tritheimius, verum etiam gener fuisse scribitur. Videatur Jacobus Curio lib. 2. rerum Chronol. item Justus Reuberus initio Tomi sui historic. Germanæ.

Etenim, cum nondum esset Cæsar, sed Franciæ tantum Rex, (Sigebert.) debellato Longobardorum Rege, Desiderio, sicut diximus, Romam venit, & Concilium habuit; (Dist. 63. c. Hadrianus Papa. 2.) In eoq; sicut ipsorum libri dicunt, Adrianus I. totaque Synodus eligendi Pontifices & ordinandi sedem, uti vocant, Apostolicam, & Episcopos confirmandi, jus atque potestatem ei concessit. Blondus Decad. 2. l. 1. Gaguinus l. 4. c. 1. Aventinus Annal. Bojorum l. 4.

Multas Carolo tribuit & principe viro dignas virtutes Eginhardus, temperantiam, modestiam, frugalitatem, studium religionis, doctrinam, eloquentiam, & non Latinæ tantum, sed & Græcæ linguæ cognitionem: Ad hæc summam curam ac diligentiam in educandis & ad easdem res instituendis liberis.

PARI-

PARISINAM quoque traditur ACADEMIAM instituisse, [*An. Æra Vulg.* 792.] tùm suâ sponte, tùm ALBINI præceptoris impulsu, quem habuit in discendis artibus magistrum, sicut Eginhardus dicit. *Vincentius speculo historiali l. 24. Sabellicus Ennead. 8. l. 9. Gaguinus l. 4. c. 1. Jac. Middendorp. l. 2. Academ. orbis Christiani. Curio l. 2. Chronol.*

MENSIBUS etiam Nomina Germanica dedit & VENTIS duodecim, quibus etiamnum utimur: quum ante id tempus, ut idem Scriptor ait, Francones partim Latinis, partim uterentur barbaris. *Eginhard. Sigebert. Urssperg. Albertus Stadensis.*

Huc usque veluti præfatus de Germanis, deque Carolo, paucis percurram deinceps & ostendam, quemadmodum hæc Imperii Romani pars, quæ est ad Occidentem Solem, à Carolo vix demum restituta & recollecta, rursus interierit, & in varias divisa provincias, facta sit multorum ditionis, qui veluti peculium suum illas possident, nec fontem ipsum, unde manarunt, agnoscunt, ita quidem, ut illud augustum, & tantoperè celebratum

Impe-

Imperii Romani fastigium, nihil aliud sit hodierno die, quàm tenuis quædam magni corporis umbra, postquam ex tam imensa mole redactum est ad unicam Europæ particulam, Germaniam. Postremò, quemadmodum hanc Imperiorum vicissitudinem & occasum Romanæ Monarchiæ Daniel pronuntiaverit, breviter exponam.

LUDOVICUS ergò, Caroli filius, alter Imperator Germanus, cum Cæsare Græco LEONE ARMENIO renovavit amicitiam: cumq; ipsius regni anno tertio mortuus esset LEO PAPA: [*Anno Ær. 816.*] successor STEPHANUS IV. in Galliam profectus, Rhemis eum consecravit. [*An eod.*] *Frisingens. l. 5. c. 32. Viterbiens. part. 17. Chron.*

Hunc excepit PASCHALIS, [*Anno Ær. V. 817.*] *Annales Gallie. Antonius l. 4. cap. 203.*) & quia Cæsaris Authoritas non intervenerat, ille per legatos diligenter atque sollicitè factum purgans, Pontificatum sibi prorsus invito dicebat esse obtusum. *Gaguinus l. 4. c. 2. Æmilius lib. 3. Vita Ludovici edita à Petro Pitheo.*

Libri

Libri Pontificii habent, (*Dist. 63. c. ego Ludovicus*) Ludovicum Cæsarem Paschali, cæterisque post eum, & confirmasse possessionem bonorum & electionem permisisse liberam, ut quem omnes Romani judicassent eo munere dignum, is pro Pontifice haberetur. Quantum fidei sit ejusmodi scriptis tribuendum, non video: Sic enim inter se dissident, sic nullo sunt ordine perscripta, ut, quid sequendum sit, intelligi non possit. *Carolus Molinæus* *7* *Ctus Bibliothecarium Pontificum Romanorum fautorem & domesticum, hujus capituli auctorem esse, & ob id tanquam homini suspecto minimè credendum scribit.*

Filios Ludovicus habuit tres: **LOTHARIUM**, imperii & regni consortem allegit: **CAROLUM**, qui Pipino Fratri mortuo successit, Aquitaniæ: **LUDOVICUM** Bavariæ præfecit. *Annales Gallici Viterbiensis. Æmilius lib. 3. Blond. libr. 3. Decad. 2.*

Conjuratiōe factâ, captus à filiis, [*Anno Æra Vulg. 833.*] & regno privatus, Compenii, oppido Sveffionum, (*Regino lib. 2.*) ad monasticum vitæ genus fuit detrusus.

trusus. *Historia hujus exauctorationis peculiari scripto exposita est, quod Petrus Pitheus edidit. Videatur etiam Theganus, Chorepiscopus Treuirensis, libro de gestis Ludovici Imperatoris. Item vita Ludovici, incerto auctore edita ab eodem Pitheo. Meminit Gagvinus lib. 4. cap. 2. & seqq.*

Galliæ Scriptores Annalium (*Annal. Gallici, Sigebert.*) tradunt, proceres Ecclesiasticos, quorum ille fastum atque luxum coercere volebat, habitis Aquisgrani comitiis, hanc ei concitasse turbam, & filios, ut facinus tam impium auderent, impulisse. *Fastus sacerdotum coerciti meminit Gagvinus lib. 4. cap. 2. Videatur 3. tomo conciliorum Synodus Aquisgranensis, pag. 810. Dejectionis verò longè aliam causam, uxoris videlicet incontinentiam atque efferatam libidinem. Regino lib. 2. adfert. Idem habet Viterbiensis; de quibus tamen criminibus sese publicè purgavit, teste Nuhardo lib. 1.*

Liberatus autem sexto post mense, maximo populi desiderio, regnum & omnia recuperavit. *Annales Gallici lib. 4. cap. 2.*

M

Quia

Quia locus ita fert, notandum hîc est obiter, multa fuisse per Galliam habita concilia nationis. Nam proximum ab illo, quod diximus. Aquensi, Trojæ fuit, oppido Campaniæ: Deinde Rhemis, Gergoviæ, Turoni, Digeone, Lutetiæ, Lugduni, Viennæ, Avenione, Avarici, Aureliæ, & quidem iisdem in locis plura. *Vide Joannis Marii Belgæ librum de schismat. & conciliis, parte 2. cap. 5. & seqq.*

Cum enim status rerum ita posceret: ipsi reges ordinem Ecclesiasticum cæterosque proceres convocabant, ut publicis incommodis mederentur. *Contrarium fieri oportere, docet Gratianus Dist. 17. can. Synodum, c. reg. vestra, c. Nec licuit, c. Multis denudò, c. Concilia sacerdotum. Legatur Bellarminus tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 12. de Conciliis.*

Ad hunc modum Ludovicus XII. qui cum Julio II. graves exercuit inimicitias, Turoni concilium habuit suorum, atque Lugduni, salutis anno M. D. X. & XI. *Hubertus Vellejus, appendice ad Gagvinum, cap. 4. Joannes Marius de schismat. & concil. parte 2. cap. 25.*

Nunc

Nunc ad institutum. Ludovico mortuo, [*Anno Æra Vulgaris 840.*] Metique sepulto, successit **LOTHARIUS**, (*Gagvinus lib. 5. cap. 1.*) cui bellum fuit cum fratribus, quo demum sedato, & novâ factâ divisione, **LUDOVICO** Germania cessit, Galliaque pars inde à Mosa usque ad Rhenum: (*Regino lib. 2.*) **CAROLO** autem obvenit Gallia, inde ab Oceano Britannico & Pyrenæo saltu usque ad Mosam. Lotharius, præterquam, quòd Cæsar esset, Italiam & Narbonensem quoque provinciam obtinuit. *Sigebertus. De dissensionibus filiorum Ludovici Pii extant lib. 3. Nithardi Angilberti F. Caroli M. ex Bertha filia, nepotis. Videatur etiam Frisingensis lib. 3. c. 35. Helmoldus lib. 1. cap. 4.*

Ei successit [*Anno Æra Vulgaris 855.*] filius **LUDOVICUS II.** qui Saracenos in Italiam irruentes repressit. *Regino lib. 2. Sigebertus.*

Eò regnante, Papa fuit inter alios **ADRIANUS II.** & quidem non assentiente Cæsare, sicut ipsorum habent libri, creatus à nobilitate Romana, civibus atque clero, quem vocant. Nam licet essent

in urbe Cæsaris Legati, tamen ad electionem vocati non fuerunt, (*Dist. 63. can. cum Hadrianus.*) Cùmque graviter id & molestè ferrent, responsum eis fuit, nullo factum hoc esse Cæsaris contemptu, sed cautione quadam in posterum, ne videlicet, quum est creandus Papa, mos ille, Cæsaris expectandi legatos, tanquam necessarius inoleseat. Eo responso non solùm illos fuisse placatos, verùm etiam officii causâ demissè Pontificem salutasse tradunt. *Hoc moliti sunt Romani Pontifices, ut principes omni jure, in eligendis Episcopis, privarent, quemadmodum Synodus octava Constantinopolitana, sub hoc Adriano habita, id testatur, canone 22. tomo 4. concil. pag. 9.*

Hic autem videre licet mirabilem quandam in ipsorum scriptis varietatem & inconstantiam. (*Dist. 63. cap. ego Ludovicus.*) Etenim, si Ludovicus I. liberam eis electionem concessit, uti ferunt, & paulò suprà dictum est, cur ejus nepos, Ludovicus II. injuriam sibi factam esse putabat? Sed quoquo modo res habeat, titulus quidem ejus decreti, quod est in centonibus Gratiani,

ni, manifestè falsus est. Nam Gregorio IV. tribuitur, cum is viginti duobus annis è vita decesserit antè, quàm Adrianus II. fieret Pontifex. An historiam scripsit mortuus eorum, quæ pòst acciderent?

Ante Adrianum proximus fuit NICOLAUS I. cujus extat ad MICHAELEM, Imperatorem Græcum, Epistola, (3. Tomo concil. pag. 906. Zonaras Tomo 3.) valdè prolixa, de sua in omnes Ecclesias potestate. Nam Constantinopoli fuit ab Episcopatu remotus IGNATIUS, & institutus PHOTIUS, inconsulto Episcopo Romano: sed & ejectæ statux. Clamat ergò contrà, quàm vehementissimè potest. [*Anno Æræ Vulgaris 860. seq.*] Extant etiam ejus decreta plurima, plena Majestatis Papalis. *Decreta hujus Nicolai Pontificis ex Gratiano collecta sunt, & in 20. titulos dispersita à Johanne Cochleo.*

CAROLUS, Galliæ rex, ut suprà diximus, [*Anno Æræ Vulgaris 875.*] magnâ celeritate proficiscitur in Italiam, resistente licet altero fratre, natu majore, LUDOVICO, Germaniæ rege, & à Johanne VIII.

Romano Pontifice, consecratur. *Gagvinus lib. 5. cap. 1. Frisingensis lib. 6. cap. 6.*

Secundò profectus in Italiam, rogatu Pontificis, (*Regino lib. 2.*) ut Saracenis, qui Campaniam rursus invaserant, resisteret, Mantuæ mortuus est. [*Anno Era Vulgaris 877.*] *Carolus venenò à Sedechia Judeo propinato interemptus est. Regino, Sigebertus, Gagvinus, lib. 5. cap. 1.*

LUDOVICUM filium habuit successorem, (*Sigebertus*) cognomine BALBUM, sed is per biennium modò præfuit. *Gagvinus lib. 5. cap. 2.*

Ab eo Imperii Romani summa venit ad CAROLUM CRASSUM, [*Anno Era Vulgaris 879.*] Ludovici, Germaniæ regis, filium, (*Regino lib. 2.*) qui duobus, quos habebat, fratribus mortuis, Germaniã omnem & Italiam & Galliam obtinuit, & Saracenos, Italiam vexantes, profligavit, (*Frisingensis lib. 5. cap. 8.*) & belligeratus aliquandiu cum Nordmannis, inferioris Germaniæ populo, Galliam Belgicam vexantibus, eam Galliæ partem illis demum concessit, quæ nomen illorum ad hoc usque tempus retinet. *Frodoar-*

doardus in Chronico. Sigebertus. Gagvinus lib. 5. cap. 4. Sunt autem Nordmanni iidem cum Danis, ut ex Adamo Bremensi Albertus Stadenſis refert. Helmoldus lib. 1. cap. 7. ex Danis, Svenonibus & Norveis collectam fuiſſe multitudinem ſcribit.

Post hunc fuit ARNULPHUS Cæſar, [Ab Anno Æra Vulg. 887.] (Regino lib. 2.) fratris filius, egregius princeps, in Italiam profectus, ut Formoſam, Pontificem Romanum, ab adverſariis liberaret, [Anno Æra Vulgaris 894.] Romanam capit, [Anno Æra Vulgaris 896.] & in ſeditionis authores vindicat. Luitprandus Ticinenſis lib. 1. cap. 8. Friſingenſis lib. 6. cap. 13. Viterbienſis.

Ipo rerum potiunte, (Luitprandus lib. 1. cap. 5. Regino lib. 2. Sigebertus) Hungari, ex Scythia pulſi, in Pannoniam ruunt, & LUDOVICO III. Arnolphi filio, Cæſare, [Ab Anno Æra Vulgaris 900.] in Germaniam progreſſi, & non procul à Lecho flumine, inſigni victoriâ potiti, Bavariam, Sæviam, Franciam, Saxoniam, cædibus, rapinis & incendiis vaſtant. Luitprandus lib. 2. cap. 1. & 2. Regino lib. 2. Urſpergenſis.

Arnolpho Cæſare, Triburiæ, quod

fuit ad Mœni ripam oppidum aliquando, concilium est habitum, (4. *tomo concil.* 1. *pag.* 26. *Regino lib.* 2.) XXII. Episcoporum Germaniæ, & inter alia multa decretum, (13. *q.* 2. *c.* in *Ecclesiast.* 14.) ut sepulturam mortuorum nemo vendat, & ne quis laicus, uti vocant, in templo sepeliatur. *Cap.* 13. *q.* 2. *Can.* quibus 16. & *Can.* cùm gravia 17.

Ad hoc tempus magnum exarsit incendium per Italiam: (*Luitprandus lib.* 1. *cap.* 6. *Regino lib.* 2. *Sigebertus*) BERENGARIUS enim & alii quidam Longobardiæ proceres, multis ornati beneficiis à Carolo Calvo, conjurarunt adversus Galliam, quo tempore Carolus Crassus imperabat, sed cùm frustra molirentur, ad Italiam animum adjiunt, & inter se diu multumque conflictati, sicut fieri solet, magnis cladibus illam afficiunt. *Blondus Decad.* 2. *lib.* 2.

Tandem Berengarius victor, Italiæ regnum obtinuit, (*Frisingensis lib.* 6. *cap.* 14.) & LUDOVICUM Cæsarem, eò cum exercitu profectum, ubi cepisset, exoculasse scribitur. *Ludovicus hic, excœcatus à Berengario, non Arnolphi Imperatoris filius & suc-*

cessor fuit, sed Bosonis, Burgundia regis, ex Hermingarda filia, Ludovici II. Imperatoris nepos, qui invitatus in Italiam, & contra iuramentum agens, hosti tandem proditur, & Verona crudelibus suppliciis excarnificatur, [Anno *Æræ Vulgaris* 903.] Regino lib. 2. Sigebertus.

Hoc etiam tempore, ne quid omninò calamitatis deesset, SARACENI, APHRI & HUNGARI immanissimè vastant Italiam. Luitprandus lib. 2. cap. 12. Sigebertus, Antoninus 2. parte *Historiarum*, tit. 15. cap. 16.

Cùmque sub BERENGARIIS, HUGONE, RUDOLPHO, LOTHARIO, ALBERTO, & quibusdam aliis, tam esset funestus & miserabilis pulcherrimæ regionis status, atque in his turbis mortem obiisset Ludovicus Cæsar; [Anno *Æræ Vulgaris* 912.] (*Widechin. lib. 1. Dith. 1.*) Germani, SAXONES præsertim, atque Francones, Cæsarem salutabant OTHONEM, Saxonum & Thuringorum principem: sed is, ætate gravis, author ipsis fuit, ut CONRADUM, Franconiæ Ducem, sumerent, qui, Cæsar factus, pleraque omnia

de consilio faciebat Othonis: ac deinde, Othone mortuô, cum & ipse graviter ægrota-
ret, convocatis ex nobilitate primis, orabat,
ut Othonis filium, HENRICUM, tunc ab-
sentem, pro Cæsare agnoscerent. (*Luit-
prandus lib. 2. cap. 7. Widechindus lib. 1. Sige-
bertus.*) Is est Henricus, vulgò dictus AU-
CEFS. *Aucupis nomen unde factum, indi-
cat Viterbiensis.*

Itaque videmus, quemadmodum
[*Anno Æræ Vulgaris 919.*] à Francis & Ca-
roli familia splendor & dignitas Imperatoria
pervenerit ad domum Saxoniam. *Rofsi-
tha in Panegyrico.*

Hi duo Cæsares, CONRADUS &
HENRICUS, ab Episcopo Romano non
fuerunt consecrati, (*Crantzius lib. 3. cap. 4.
Sax.*) sicut vocant, ideoque præmittun-
tur à nonnullis. Henricus quidem obla-
tam à Papa consecrandi ceremoniam negle-
xisse fertur, quòd bonorum virorum judiciis
atque suffragiis contentum sese diceret. *Wi-
dechindus lib. 1.*

Aliquantò pòst ARNOLPHUS MA-
LUS, Bavarix dux, rei summam ad se tradu-
cere

cere cogitabat, (*Widechindus lib. 1.*) & collectis utrinque copiis, cum ad Ratisbonam essent ambo exercitus expediti, Cæsar illum ad privatum colloquium evocat, & commemorans, quemadmodum à plerisque Germaniæ populis esset creatus Cæsar, dehortatus etiam, ne tot hominum millia, in quibus plerique essent innocentes & ignari causæ belli, velit periclitari, flexit ejus animum, atque ita discessum est ab armis. [*Anno Æræ Vulgaris 921.*] *Luitprandus lib. 2. cap. 7. Frisingensis lib. 6. cap. 16. Urspergensis.*

BURCHARDUS etiam, Sæviæ dux, rebellarat, [*Anno Æræ Vulgaris 920.*] sed territus potentiâ Cæsaris in deditiorem venit. *Widechindus lib. 1.*

Hungari Saxoniam denuò vastabant: capto autem ipsorum duce, novem annorum pacti sunt inducias. *Sigebertus.*

Cæsar deinde, ad militiam instituto suo populo, DALMATAS debellat, PRAGAM urbem & WENCESLAUM, Bohemorum ducem, capit, & vectigalem sibi facit BOHEMIAM. (*Widechindus lib. 1. Regino lib. 2. Sigebertus.*) Hungaros, finitis induciis denuò in Saxoniam irruentes, maximo

prælio vincit, [*Anno Æræ Vulgaris 933.*] & tributum, quod illis pendebant Saxones, in egenos distribuit. *Luitprandus lib. 2. cap. 9. Sigebertus.*

Erat ejus consilii, proficisci Romam, (*Luitprandus lib. 4. cap. 7.*) sed valetudine impeditus, filium suum natu majorem, OTHONEM, [*Anno Æræ Vulgaris 936.*] imperii designat hæredem. (*Widech. lib. 2. Dithmarus lib. 2.*) Is cum Bohemis, qui tum rebellabant, multis annis belligeravit: Hungaros etiam, cum apud Vangiones, trajecto Rheno, Franconiam essent ingressi, Saxoniam inde populaturi, cædit atque fugat. (*Sigebertus.*) BURGUNDIAM sibi subjugat: in ITALIAM deinde profectus magno cum exercitu, & debellatis BERENGARIIS alteram uxorem ibi ducit, Adelheidam. [*Anno Æræ Vulgaris 951.*] *Luitprandus lib. 6. cap. 6. Widechindus lib. 3. Dithmarus Merseburgensis lib. 2. Roswitha in Panegyrico. Regino lib. 2. Frisingensis lib. 6. cap. 19.*

Id ægrè ferens LUIDHOLDUS filius, insidias illi struit, (*Widechindus lib. 3. Regino lib. 2.*) & passim multos habuit consilii sui adju-

adjutores, ac in his CONRADUM, Sveviæ ducem, sororium suum: verùm obsessus à patre Ratisbonæ, & in angustias redactus, veniam supplex petit, & impetrat. [*Anno Æræ Vulgaris 954.*]

Post hæc Hungari, vastatâ Galliâ, majore, quàm unquam antea, multitudine, in Germaniam irrumpunt, (*Widekindus l. 3. Dithmarus lib. 2.*) & propè Vindelicorum Augustam, in ea planicie, quæ nomen habet à Lecho flumine, castra faciunt. Eò Cæsar profectus, cum Saxonibus, Francis, Svevis, Bavaris, Bohemis, post ancipitem multamque pugnam, ad internecionem propè cecidit hostem, [*Anno Æræ Vulgaris 955.*] aliquot ipsorum regulis in crucem actis. *Bonfinius Decad. 1. lib. 10.*

In Saxoniam reversus, ac rebus ibi constitutis, in Italiam denuò suscipit iter, sed ante profectionem Othonem, filium suum, imperii collegam designavit. *Dithmarus lib. 2.*

Ubi tandem Romam venit, Concilium habet, (*Luitprandus lib. 6. cap. 6. & seqq. Roswitha in Panegyrico, Dithmarus lib. 2.*) ei que præfuit, & JOHANNEM XII. propter

crimina, loco removit, & LEONEM, ejus nominis IIX. instituit. [*Anno Æræ Vulgaris 963.*] *Regino lib. 2. Sigebertus, Frisingensis lib. 6. cap. 13.*

Ejus extat insertum juri Pontificio decretum, (*Dist. 63. c. in Synodo congregata 23.*) ubi, Adriani I. exemplo, conferre se dicit Othoni Cæsari, ejusque successoribus, in perpetuum, eligendi Papam, ordinandi sedem Apostolicam, & Episcopos confirmandi facultatem: Simul gravissimam pœnam iis constituit, qui, non expectatâ Cæsaris approbatione, consecrant Episcopos. En alterum decretum, superioribus aliquot contrarium. *Mendacem oportet esse memorem.*

Subjungitur pòst Formula jurisjurandi, quo Johanni Papæ ferunt Othonem Imperatorem sese devinxisse, (*Dist. 63. cap. Tibi Domino Johanni 33.*) verùm, quis ille fuerit Johannes, & quotusejus nominis, quotus etiam Otho, non additur. Sed profectò mirum est, res tàm arduas, tantique momenti, tàm esse negligenter conscriptas. Quod si primus Otho sic juravit, est, quòd ei statim possit objici. Quum enim in ea, quam diximus,

ximus,

ximus, formulâ juret inter alia, fore, ut nul-
lum Papæ creet vitæ periculum, nec hono-
rem etiam atque dignitatem abroget, quo-
modo consistet, quando Johannem, sicut di-
ximus, loco dejecit, & alterum instituit?
Conciliet ista, qui potest.

Otho, propter motus, iterum in Itali-
am contendit, & rebus compositis, domum
revertens, ad initium Maji mortuus est,
Magdeburgi sepultus, anno salutis nongen-
tesimo septuagesimo quarto. (*Widreckin-
dus lib. 3. Dithmarus lib. 2.*) Propter re-
rum gestarum amplitudinem & præstantem
virtutem vocatur MAGNUS. *Helmoldus
Buzoviensis lib. I. cap. 6.*

Othoni II. rebellat HENRICUS, Ba-
variæ dux, verùm armis fuit ad officium ad-
ductus. *Sigebertus.*

Erat tum Galliæ rex LOTHARIUS:
fratrem hujus CAROLUM, Lotharingiæ
ducem, Cæsar constituit, [*Anno Æra Vul-
garis 963.*] eâ lege, ut esset Imperii benefi-
ciarius. (*Sigebertus, Reginonis continuator.*)
Nam provinciam hanc à CAROLO SIMPLICI,
Galliæ Rege, Cæsar HENRICUS obtinu-
erat,

erat, ut tradunt annales, & ad posteros ordine transmissit. *Sigebertus.*

Hoc ipsum autem ægrè ferens Lotharius, collecto repente exercitu, Aquisgrani celeriter accurrit, & inopinantem Cæsarem ferè oppresserat. (*Dithmarus lib.2. Sigebertus.*) Cæsar eam contumeliam ulturus, cogit manus, & Lutetiam usque progressus, magnâ & illatâ & acceptâ clade, pacem demum fecit. *Wilhelmus Nangius in Chronico suo ad annum 977. Gagvinus lib.5.cap.6.*

Domum reversus, & inde Romam profectus, GRÆCIS, qui Calabriam & Apuliam tenebant, bellum fecit, (*Dithmarus lib.3. Sigebertus*) sed, amissò exercitu, per mare fugiens, & interceptus à piratis, cum non agnosceretur, depensâ pecuniâ dimissus est, ac Romam ubi revertit, cum reliquiis copiarum Beneventum obsidet, capit, incendit: neque multò post, in prælio cum Græcis & Saracenis, telo fauciatus, decessit è vita, [*Anno Era Vulg. 983.*] Romæ sepultus. *Dithmarus lib.3. Viterbiensis parte Chron. 17. hunc Othonem Sanguinarium appellatum scri-*

scribit. sicut & alius pallida mors Sa-
racenorum dictus est.

Ei surrogatur voluntate procerum
OTH O filius, inauguratus Aquisgrani.
(*Dithmarus lib. 4.*) Papam iste constituit
BRUNONEM, hominem Germanum, GRE-
GORIUM V. [*Anno Ære Vulgaris 995.*]
Crescentius autem, Consul Romanus, JO-
HANNEM XVII. Episcopum Placentinum,
obduxit illi adversarium: Ubi Romam ergo
Cæsar venit, CRESCENTIUM sociosque
gravi & ignominioso supplicio afficit, Jo-
hannem autem, ejus nominis XVII. oculis
privat. [*Anno Ære Vulgaris 998.*] *Lam-
pertus Schafn. Sigebertus.*

Et, quia propter successionem Impe-
rii perpetuæ erant turbæ, constituit adju-
tore Pontifice, ut certi Germaniæ princi-
pes viri jus & potestatem deinceps habe-
rent, eligendi Cæsares: ne quis videlicet
dignitatem illam, velut hæreditariam, post-
hac invaderet: decretum hoc incidit in
annum post CHRISTI natalem circiter mil-
lesimum. *Martinus Polonus in Chronicis,*
Leopoldus de Babenberg de juribus regni &
impe-

imperi 2. Rudolph. de Columna de translatione Imperii. Marsil. Patav. de translatione Imperii, cap. 11. Nic. Cusan. de Concordantia Catholica, lib. 3. cap. 4. Anton. hist. parte 2. tit. 16. c. 4. Platin. in vita Gregorii, alique infiniti. Verum ab istis dissentiunt, Aventinus lib. 5. Annalium Bojorum, Jacobus Curio lib. 2. rerum Chronolog. Onuphrius lib. de comitiis Imperatoris, Casp. Peucerus lib. 4. Chron.

Regnabat tum in Galliis ROBERTUS, vir pacis amans & literarum. (Gagvin. lib. 5. c. 9.) Annales eum celebrant, quòd templa multa construxerit, & magnificè dotarit, quodque Romam adierit religionis causâ. Roberti, Galliarum regis, insignis pietas fuit: quippe qui aliquot sacra Cantica, quorum adhuc in Ecclesia usus est, conscripsit, ut: Spiritus sancti adsit nobis gratia. It. de Nativitate Christi, Judæa & Jerusalem. Item collecta de martyribus: Concede nobis, Domine. Legatur Helgundus Floriacensis in vita Roberti regis.

POLONIÆ duci, BOLESLAO, regiam dignitatem Otho III. Cæsar & immunitatem tribuit,

buit, [*Anno Æræ Vulg. 1000.*] ut ipsorum habent Annales. Est igitur hoc illius regni principium. *Mechov. in Chron. Polon. Mart. Cromer. lib. 3. hist. Polon. Curavi Annal. Siles. part. 1. Crantz. Sax. lib. 4. c. 33.* His fide dignis scriptoribus contradicens *Bodinus lib. 1. cap. 9.* Reip. impudenter scribit: Polonos sceptrâ regia sibi ab Imperatoribus Germanicis oblata recusasse.

Ex Italia demum rediens Otho, in itinere mortuus est. [*Anno Æræ Vulgaris 1002.*] *Dithmarus lib. 4.* *Hermannus Contractus.* Propter singularem prudentiam, & ingenium excellens, *Mirabilia mundi* nominatus est, teste *Viterbiensi.*

Post cum fuit Cæsar HENRICUS, ejus nominis II. Bavarix dux, Othonis Magni, Saxonum Ducis atque Cæsaris, propinquus. *Viterbiensis, Dithmarus lib. 5.*

Is, pacatis in Germania rebus, & adversariis partim humanitate summâ deductis ad amicitiam, partim debellatis, Italiam accessit, & Saracenis ereptam APULIAM imperio restituit. *Hermannus Contractus, Dithmarus lib. 6.*

Con-

Confecratus deinde [*Anno Æra Vulgaris 1014.*] à BENEDICTO VIII. missò exercitu in Germaniam, ipse per Sequanos profectus, in colloquium venit cum ROBERTO, Gallorum Rege, firmatâ utrinque amicitia. *Sigebertus Hedio parte 3. Historia Ecclesiast. lib. 9. cap. 3. eos de Ecclesiæ statu corrigendo, quidve cum Romano Prasule acturi essent, cum Patavii convenissent, consilia contulisse scribit.*

Fuit hic Ecclesiasticis admodum gratus Cæsar, quòd plurima in ipsos beneficia conferret. *Urspergensis. Hinc ab Helmolde lib. 1. cap. 16. Pii cognomento ornatur. Hartmannus Schedel. in Chronico Humilem vocat.*

Henrico mortuo, [*Anno Æra Vulgaris 1024.*] cum inter Principes Electores non conveniret, interregnum fuit aliquandiu. (*Urspergensis.*) Demum successit Franco-niæ Dux, CONRADUS. Is Hungariæ Regem STEPHANUM ad pacis condiciones adegit, & compositis Germaniæ rebus, in Italiam, ubi ad defectionem plerique spectabant, contendit. Et

Et primò quidem Mediolanum obsidet, postea à Romam profectus, & à JOHANNNE XXIII. consecratus, [*Anno Æræ Vulgaris 1027.*] acclamante populo, salutatur AUGUSTUS. Multatis demum iis, qui res novas moliebantur, Italiam pacavit, & in Germaniam reversus, cum denuò per Italiam novi motus orirentur, profectus illuc, in conjurationis authores animadvertit. (*Viterbiensis.*) In his erat Archiepiscopus Mediolani, nec priùs conquievit, quàm omnia suæ ditionis fecisset. *Sigebertus, Urspergensis.*

His rebus perfectis, domum reversus, Trajecti, quod est ad Batavorum fines oppidum, mortuus est. [*Anno Æræ Vulgaris 1039.*] *Frisingensis lib. 6. cap. 31.*

Successorem habuit de principum voluntate filium HENRICUM, ejus nominis III. qui Bohemos rebellantes domuit, & vetigales fecit. *Frisingensis lib. 6. cap. 32. Viterbiensis 17. parte Chronici.*

Hungariæ Regem PETRUM, à suis ejectum, aliquoties restituit, totamque regionem pacavit, etsi non sine magna suorum cæde. *Sigebertus. Schaffnaburgensis.*

sis.

sis. Urspergensis. Contractus. Michael Ritus de Regibus Hungariae, lib.2. Bonfin. decad.2. lib.2.

Romæ tum erant permagni tumultus, quia de PONTIFICATU tres contende-
bant, & malis artibus omnia tentabant, (*Fri-
singensis lib.6. cap.32. Viterbiensis,*) BENE-
DICTUS IX. SYLVESTER III. GREGO-
RIUS VI. Ejus rei causâ Cæsar eò profe-
ctus, & per obsidionem urbe captâ, con-
ventus agit, & Bambergensem Episcopum,
SVITGERUM constituit Papam, qui muta-
to nomine dictus est CLEMENS II. [*Anno
Æra Vulgaris 1046.*] à quo deinde fuit ipse
consecratus. *Frisingensis lib.6. cap.33. Si-
gebertus, Schaffnaburgensis, Urspergensis, Con-
tractus. Sabellicus lib.2. Enneade 9. hos Pon-
tifices tria rerum monstra appellat.*

Tum cives denuò jurarunt, in crean-
do PAPA, nihil, nisi de Cæsaris arbitrio, se-
se facturos. (*Sigebertus. Platina in vita
Clementis II.*) Pacatâ iterum Italiâ, cùm in
Germaniam venisset Cæsar, mortuus est
Clemens Pontifex, & Bambergæ sepul-
tus. Quo cognito, Cæsar Bopponem,
Fri-

Frisingensem Episcopum, illis constituit Papam. Is est DAMASUS II. Cùmque & hic non amplius viginti tres dies præfuisset, mortuo successit, mandato Cæsaris, Tullensis Episcopus, LEO IX. [*Anno Erae Vulgaris 1049.*] Boppo hic Ottoni Frisingensi est Patriarcha Aquileiensis, lib. 6. cap. 33. Hermannus Contractus Brixiensem Episcopum vocat.

Hujus extat pars quædam Epistolæ, (*Contra Epistolam Nicetae Abbatis, dist. 41. c. Omnino*) quâ dicit, Episcopo, Presbytero & Diacono non licere causa religionis uxorem deserere, sed æquum esse, ut, quæ necessaria sunt ad tolerandam vitam, ei subministret: veruntamen, ut cum ea det operam liberis, minimè licere, quum Paulus dicat, (*1. Corinth. 9.*) sibi quoque liberum esse non minùs, quàm reliquis Apostolis, uxorem circumducere. Quod quidem ille sic interpretatur, Apostolis ideò fuisse præstò semper uxores, ut ab iis, quos CHRISTI religionem atque fidem mariti docebant, unà cum ipsis alerentur, non autem, ut conjugii munus exercerent, & in complexum venirent:
Nam

Nam idcirco Paulum *circumducendi* verbo, non *amplectendi*, voluisse uti. De Niceta, ejusque contra Romanos scriptis, videatur Sigebertus Gemblacensis, ad annum CHRISTI 1504. Martinus Chemnitius, parte 3. Concilii Tridentini, eum non Græcæ, sed Latine Ecclesie membrum fuisse autumat, licet Græcus natione fuerit.

Anno supra millesimum quinquagesimo, Romæ LEO profectus, concilium habuit Episcoporum XLII. Moguntia, Præsidente Cæsare. Schaffnaburgensis, Hermannus Contractus, Urspergensis, Crantzius Saxon, lib. 4. cap. 34. Frisingensis lib. 6. cap. 33.

Triennio post mortuus, Eistetensem Episcopum, Gebhardum, ita volente Cæsare, successorem habuit. [Anno Æræ Vulgaris 1055.] Is fuit VICTOR II. Urspergensis, Lambertus Schaffnaburgensis, Continuator Contracti.

Cæsar in Italiam profectus, ac, rebus ibi compositis, in Germaniam reversus, cumque Galliarum rege HENRICO, ejus nominis PRIMO, collocutus, in Saxonia mortem obiit, [Anno Æræ Vulgaris 1057.] sepul-

sepultus autem Spiræ. *Lambertus Schafn.*
 Morienti aderat Papa, multiq̄ue alii proce-
 res.

Erat ei filius HENRICUS, adolescen-
 tulus admodum, sed jam antea designatus
 Cæsar. (*Frising. lib. 6. cap. 24.*) Admini-
 stratio autem penes matrem erat, & Episco-
 pum Augustanum. *Schafnaburgensis Sige-
 bertus.*

Non multò post moritur etiam Victor
 II. Papa, quum paulò amplius bienniò
 præfuisset. *Schafnaburg. Continuator Con-
 tracti.*) Ei successit Fridericus, è familiâ
 Lotharingicâ, dictus STEPHANUS
 IX. Eò, paucis post mensibus extinctò
 Florentiæ, BENEDICTUS quidam, auxi-
 liò suorum, inconsultò Cæsare, Papatum
 invasit, ejus nominis X. Romani factum
 hoc minimè probant, suiq̄ue purgandi
 causâ, missis ad Cæsarem Legatis, quam
 ipsius parenti fidem præstitissent, eandem
 ei quoque deferunt, & ut legitimum ali-
 quem Pontificem constituat, orant. Ita-
 que dejectò Benedictò, Florentinum E-
 piscopum Gerhardum Cæsar illis tribuit,
 qui fuit NICOLAUS II. [*A. E. V. 1059.*]
 N Rem

Rempubicam geri per sceminam, Cæsaris matrem, ut suprâ dictum est, Germaniæ principes molestè ferebant; (*Aucor vita Henrici IV.*) quapropter inventa ratio fuit, ut ab illâ distraheretur filius: quò factò, rei summa penes Moguntinum & Coloniensem Archiepiscopum imprimis erat. Ab his nonnunquam adhibitus Bremensis Archiepiscopus ADELBERTUS, mixè gratiosus Regi adolescenti fuit. (*Schafn. Ursperg.*) Cumque solus illum possideret, bona sacra sibi suisque distribuit, abbatias imprimis; & ut minori flagra- ret invidiâ, Cæsari persuasit, ut aliis etiam principibus illas conferret.

Interea Nicolaus II. moritur, cui Parmensem Episcopum Cæsar substituit: Et quia Senatui Romano nihil communicaverat: ideoque ad turbam res spectabat, Lucensis Episcopus fuit electus, ALEXAND. II. Dimicatum quidem fuit inter eos acerrimè, sed Alexander tamen, superior armis, rem obtinuit. [*Anno Ære Vulg. 1062.*] *Frisingensis libr. 6. cap. 34. Sigebert.*

Bremensis Archiepiscopus, quum solus administraret apud Cæsarem omnia, collegas in se concitavit Episcopos, ab iisque demum fuit ejectus: (*Schafn. Adamus Bremens. lib. 4. cap. 7.*) & quanquam loco deinde restitutus fuit, tamen non diu supervixit, & Cæsar necessitate coactus, quum de Reipublicæ statu plerique omnes quererentur, Coloniensem Archiepiscopum, ANNONEM, ut procuracionem susciperet, orabat. Is autem quum insolenter & iniquè multa fieri videret, excusans ætatem & valetudinem, munus ei postea resignat. *Bremensis hic Archiepisc. Albertus fuit, non, ut quidam volunt, ex Bavaris oriundus, sed Friderici Saxonie Palatini F. Dedonis primi, Wetinensis familia nepos: princeps magnificus, & ad summam natus, ad qua contendenti mirabilis fortuna vicissitudo objecta est. Vide Adamum Bremensem Canonicum Ecclesiastica Historiæ lib. 4. Albertum Stadensem, & Albert. Crantziuum in Metropoli.*

Tunc verò Cæsar XXII. annorum adolescens, natura proclivis in vitia

N 2

magis

magis etiam lascivire cœpit: (*Orspergensis*)
 & quum uxorem BERTHAM alioqui
 non amaret, multas fovebat concubinas:
 deinde, passim in Saxoniâ castellis excita-
 tis, in servitutum eos redigere cogitabat,
 neque suos ministros, qui libidinose
 multa facerent & insolenter, coercebat.
*Bertha uxor Henrici 4. nominatur à Viter-
 biensi, Othonis Italiae Marchionis filia.*

Saxones igitur tam Proceres quàm Epi-
 scopi, sancito fœdere, de vindicandâ liber-
 tate, arma capiunt, (*Schaffnaburgensis*)
 quæ vix tandem, post multam intercessio-
 nem, deposuerunt, cum postulatis eorum
 ille satisfacisset, fugâ nocturnâ vix elapsus.
*Autor vite Henrici. Helmoldus lib. I. cap.
 27. & seqq.*

Alexandro II. mortuô, [*A. Æ. V. 1073.*]
 Romani proceres, inconsultô Cæsare,
 substituerunt HILDEBRANDUM,
 (*Erising. lib. 6. c. 34. Platina.*) qui GRE-
 GORIUS dicitur, ejus nominis VII. Eô
 cognitô Cæsar per Legatos cum illis ex-
 postulat: simul Papam, ut sibi de eo satis-
 faciat, monet. Ille, se invitum, nihilque tale
 cogi-

cogitantem, ad hoc muus esse pertractum, nec inaugurari voluisse, respondet, antè, quàm ipse, cæterique Germaniæ principes electionem approbassent. Ita Cæsarem placavit, & ipsius voluntate postea fuit confirmatus. *Schafnaburge isis.*

Missis deinde Legatis in Germaniam, Episcopis aliquot, Syn- dum per illos habere volebat, (*Schafn.*) Episcopi verò nostrates illud recusabant, quod contra morem, & nationis privilegium esse dicerent. Cùm hoc non succederet, conciliis aliquot habitis, per Italiam, (*Sigeb.*) decernit, ne Sacrifici habeant uxores, verùm ut eas ab se dimittant, aut loco decedant. Hoc suum decretum in Germaniam emissum ad Episcopos, urgebat omninò sanciri, constitutâ pœnâ. Clerus autem, uti vocant, & sacrificorum turba strenuè reclamabat, hæreticum vocans, qui tam impium dogma proponeret. CHRISTI dictum (*Matth. 19.*) videlicet esse, quòd non omnes verbum illud capiant. Pauli dictum (*1. Corinth. 7.*) esse, ut, qui non continent, uxorem du-

cant: Istum autem, posthabitò Christi verbò, & contemptâ Pauli autoritate, velle homines cogere, ut legitimũ & à Deo sanctum usum matrimonii projiciant, & turpissimis flammis urantur, & in manifesta flagitia ruant: se potiùs ab Ecclesiæ ministerio discessuros, quàm à matrimonio.

Cum ille nihilo feciùs identidem missis internunciis, rem urgeret, & acriter instaret, MOGUNTINUS Episcopus ei morem gerere cogitabat. (*Schafn.*) Et primò quidem leniter suos monebat: pòst autem Erphurdia habitò conciliò. [*Anno Æræ Vulg. 1074.*] planè rem conficere volebat: sed parùm abfuit, quin impetu factò trucidaretur. *Naucerus volum. 2. gener. 36. Carolus Sigon. lib. 9. de regno Italia.*

Interea Cæsar, ut anni superioris ignominiam ulcisceretur, quando circumfessus à Saxonibus, fugâ sibi salutem nocturno tempore quæsierat, arma parat, & ruptâ pace, quam annò superiori fecerat, quantas omninò potest, copias colligit, & mense Julio [*An. Ær. V. 1075.*]
Saxo-

Saxones, qui crebris legatis pacem frustra sollicitarant, aggressus, ingenti prælio vincit, non absque magnâ clade suorum, desideratis ex prima Nobilitate non paucis.

A victoriâ progressus, longè lateque fines eorum populatur, (*Schafn.*) & per internuncios, ut sese dedant, hortatus, à suâ benignitate sperare omnia jubet: sed id frustra fuit, tametsi pauci quidam obtemperarunt. Saxonicum bellum gubernabant imprimis Halberstadiensis Episcopus, Bucco, & Bavarix dux OTHO, profligatus à Cæsare.

MOGÜNTINUS iterum sollicitatus à Gregorio VII. Concilium alterum habet. (*Schafn. Nauclerus*) deque cleri cœlibatu denuò proponit, sed eodem modo fuit exceptus, ut nuper, inque magno versabatur vitæ discrimine. Quare cogitationem hanc omnem sibi deponendam esse judicabat.

Saxonibus profligatis, exercitum Cæsar dimiserat, & principes auxiliares: verùm eâ lege tamen, ut ad XI. Calendas Novembris iterum sibi præstò essent armati

mati. Cùm is dies venisset, aderant plerique & in his Episcopi multi, sed non eò número, quò priùs. Ibi denuò Saxones de pace Legatos mittunt, positis castris apud Northusium: Cæsar hanc unam esse pacis rationem ostendit, si sese dedant: & quanquam illi quidvis facturi potius viderentur, quàm hoc ipsum, tamen, cum intercessores & legati, à Cæsare missi, viri principes, amplissimè illis pollicerentur, fore nimirum, ut neque libertatis, neque bonorum facerent ullam jacturam, assenserunt tandem, inque potestatem ejus venerunt, Magdeburgensis, Halberstadiensis Episcopi, Bavarix dux Ocho, Saxonix dux Magnus, Fridericus Comes Palatinus: deinde ex reliquâ nobilitate quam plurimi. *Helmoldus lib. I. c. 27.*

Cæsar initio quidem custodias illis posuit, non illiberales, verùm postea discedens à pactis, in diversa loca jussit eos deportari, Bavarix verò ducem OTHONEM deinde non solum liberavit, sed per familiarem etiam habuit, reliquos autem, neque missos fecit, & ipsorum bona dedit aliis diripienda: Deinde novis castris

castellis atque propugnaculis extractis omninò cervicibus imminebat & liberta i Saxum: Toti verò administrationi per suam absentiam præfecit Othonem Bavarum, qui genus ducebat è Saxonia.

Bambergensibus deinde constituit Episcopum, & Coloniensibus & Fuldensibus Abbatem.

Delatus autem jampridem ad Papam fuit, hòc nomine potissimum, quod præfecturas Ecclesiasticas divenderet: Itaque per legatos Pontifex eum citat, ut intra certum diem Romæ sit præstò, causamque dicat. Ille autem Wormatiæ conventus agit Episcoporum & Abbatum: (*Sigebert. Marian. Scotus lib.3. atate 6.*)

ibi decernitur, *quia malis artibus ad Pontificatum ille pervenisset, removendū esse loco:*

simul per Legatos hoc Romam enunciat. Sed Pontifex nihil eò commotus, [*An. A.V. 1076.*] & illū EXCOMMUNICAT & Moguntinum, & Trajectensem, & Bambergensem Episcopos, imprimis, cum an-

tea quosdam ejus familiares excommunicasset, quorum consiliis putabat eum ad ejusmodi res impelli. *Apud Sigonium de regno Italia l. 6. extat fulmen Pontificium in Henricum Imp. vibratum, plenum arrogantia & impietate. De hac excommunicatione sic loquitur Otho Frisingensis Episcopus: Lego & relego Romanorum regum & Imperatorum gesta, & nunquam invenio quenquam eorum ante hunc à Romano Pontifice excommunicatum, vel regno privatum: lib. 6. Chronic. c. 35.*

Porro, Germaniæ Principes aliquot vehementer offensi (*Avent. lib. 5.*) moribus ingenioque Cæsaris, præsertim quòd, præter datam fidem, SAXONES, odio tam obstinato persequeretur, conjurant in illum, eoque magis, quod ei sacris esset interdictum: ideoque captivos dedititios, quorum ipsi custodiam haberent à Cæsare demandatam, dimittunt, quod nullâ fide se putarent ei devinctos.

Eodem tempore, quidam ex nobilitate per Saxoniam, concitatis aliis, & in suas partes adductis, castella passim extracta, partim vi & imperio, partim deditione

capiunt, & præfidiarios dimittunt incolu-
lumes, jurejurando prius obstrictos, ne post
in Saxoniam militarent.

Eo cognito, Cæsar, astuto quodam
consilio, reliquos principes captivos ul-
trò dimittit, ut in Saxoniam reversi, fide-
lem operam ei præstarent, in plectendis
rebellibus: Nec enim aliâ ratione facilius
ad optatum finem sese posse pervenire
vid. bat, quàm si factiones inter ipsos ex-
citaret & alteros ab alteris divelleret: sed
non respondit eventus. Nam domum illi
reversi, quòd perspectum haberent ejus
ingenium, conjunctis animis & viribus,
pro communi libertate sibi pugnandum
judicabant: Idem quoque dux Otho fe-
cit, illo deserto: Cumque bonæ spei plenus,
per Bohemiam, Cæsar in agrum Misenum
irruisset, Bohemicis copiis adjutus, certior
factus de concordia Saxonum, & exercitu
jam instructo, rebus desperatis abiit.

Tunc demum Germaniæ Principes,
constitutâ die, maximo numero conve-
niunt: Venit etiam eò Legatus Papæ, &
causis explicatis, quamobrem esset excom-
municatus, hortabatur eos, ut alterum

crearent, quod illi suâ sponte facturierant alioqui. Nam inde à teneris annis repetita Cæsaris vita, labem & dedecus & opprobrium Imperii illum esse demonstrabant: & quia gravissimis cladibus Rempubli- cam affecerit, abrogandum ei magistra- tum esse decernunt. In his angustiis ille positus deprecari cœpit per legatos, atque supplicare. Post multam actionem, hæc ei conditio proponitur: iudicio se sistat, & cognitioni subjiciat Papæ, quem Au- gustam evocaturi sint ad Calendas Februa- rias, absolutionem impetret illius, ante diem anniversarium excommunicationis: nisi faciat, totâ causâ ceciderit: Copias di- mittat: Spiræ privatus interim vivat, par- vâ cum familiâ: publicam rem nullam ge- rat, neque fasces, vel Imperii sibi sumat in- signia, donec legitimè sit decisa contro- versia. Recipit ille conditionem, & Spiræ dum esset, consilium init ad eundæ Italiæ, quò Papam sibi maturè placaret.

Ingressus iter cum uxore & filiolo, per Burgundiam atque Sabaudiam, hyeme asperrimâ, non sine summâ difficultate vitæque periculo, vix tandem in Italiam descen-

descendit. (*Schafn. Bertholdus Constantiensis.*) Amanter exceptus à Magnatibus & Episcopis ejus regionis, quòd animò in Pontificem iratò, illum eò venisse, putarent.

Pontifex interim, Germaniæ principum rogatu, susceperat iter & progressus aliquosque, de Cæsaris adventu cognoscit. Itaq; subsistit, ut ejus rei causam intelligat.

Cæsar deinde missâ legatione splendida, & in hac, foeminis aliquot illustribus, quas inter una ferebatur obsequentior esse Papæ, de absolutione Pontificem orat: Gravate quidem ille primò, neque sibi licere quicquam in eo facere dicebat, nisi coram adsint accusatores: Post multam actionem, expugnatus demum precibus, non abnuvit.

Cæsar autem, antequam in illius conspectum veniret, totum triduum permansit in arcis, ubi Pontifex erat, arcu, & vestibulo, tenui simpliciq; cultu, depositis regiis insignibus, nudis pedibus, & ad vesperam usque jejunos. (*Benno Cardinalis in vita Gregorii VII. Ursperg. Berthol. Constantiensis.*) Quarto demum die admisus est; ibi tum has ei leges Papa proponit:

Sistat se cognitioni suæ: respondeat accusationibus Principum: convictus ab imperio decedat, neque vindictam ullo tempore moliatur; interea vivat privatus: neque publico nomine aliquid gerat: fidem etiam & jusjurandum suis remittat: Consiliarios & familiares ab se removeat: si quid contra faciat, nullum fore, quod nunc ei detur beneficium, & Principibus futurum esse liberum, ut mox alium sibi deligant. Has leges ubi probasset ille, Papa missificat: & ut de criminibus intentatis sese purgaret, panem azymum, quem Corpus Domini vocant, sumit, magnis imprecationibus caput salutemque suam devovens, nisi conficta sint ab adversariis omnia. Deinde

Ca-

Cæsarem, si principum criminationes ob-
jectas esse falsas, & injuriam sibi fieri pu-
tet, hortatur, ut idem ipse faciat, & alte-
ram consecrati panis particulam sumat: cum
autem ille excusaret, neque se commodè
jam hoc posse facere doceret, nihil amplius
uribat Papa, sed exceptum convivio per-
humaniter dimisit. [*Annoe Era Vulg. 1077.*]
Schafn.

Eâ re cognitâ, proceres Italiae vehe-
menter offensi fuerunt, quòd tam foedè
tamque indignè se submisisset illi, qui pes-
simis artibus Papatum invasisset, qui ex-
dibus & adulteriis omnia polluisset: in
ipso, qui justitiæ sit patronus, & ara præsi-
diumq; legum, omnem sese spem habuisse
collocatam, & non solum excommunica-
tionem contempsisse, verùm etiam in ejus
gratiam acres cum Papâ exercuisse inimici-
tias: Nunc verò ipsum turpissimo pla-
nè ad omnem posteritatem exemplo, gra-
ven hanc & indelebilem imperio macu-
laminuisse, cumq; publico tam Ecclesiae,
quam Reipublicæ hoste in gratiam rediis-
se. Hæc, & id genus alia multa jactabant,
deque filiolo Cæsaris eligendo, Romam-
que

que traducendo, & dejiciendo Pontifice cogitabant.

Cæsar, eò cognitò, nulla seratione meliùs posse placare illos videbat, quàm si à pactione discederet, & ipsis conjungeretur, Quod cùm faceret, Pontificis consilia planè turbavit, sic ut ille susceptum in Germaniam iter omittere cogeretur.

Quod ergò proximum erat, Germaniæ Principibus, quid actum esset, per Legatos nunciat, utque Reipublicæ provideant, hortatur. Fuit hoc anno supra millesimum septuagesimo septimo. *Ussergens. Bertholdus Constantinensis.*

Principes ergò RUDOLPHUM Sueviæ ducem creant Cæsarem: [*Anno Ær. Vulg. 1077.*] eum consecrat Moguntinus. (*Sigeber.*) In Germaniam autem revertens HENRICUS colligit copias: idem facit RUDOLPHUS, qui Saxonum auxiliis potissimùm nitebatur, & tertio conflictu graviter vulneratus, non multò post è vitâ decessit. [*An. Ær. Vulg. 1080.*] *Autor vita Henrici 4. Frisingensis l. 6. cap. 35. & de gestis Friderici lib. 1. cap. 7. Helmoldus lib. 1. cap. 28. & 29. Berthold. Constantinensis.*
Hen-

Henricus ab eâ victoriâ conventus agit
 Brixia. (*Frising. de gestis Friderici l. i. c. 1.*
Ursperg.) Fit decretum ab Episcopis, qui
 aderant, tam Italis, quàm Germanis, Gre-
 gorium non esse legitimum urbis Romæ
 Episcopum. Itaque surrogatur in ejus lo-
 cum Archiepiscopus Ravennas, VICTOR
 III. Eo facto decreto, Cæsar Romam con-
 tendit, Gregorium obsedit, fugâ tan-
 dem dilapsus, Victorem III. confirmat,
 ab eoque consecratur. *Helmoldus historia*
Slavica lib. 1. cap. 30. Marianus Scotus lib.
3. etate 6.

Gregorio [*An. Ær. Vulg. 1085.*] mor-
 tuo, (*Guilielm. Tyrus lib. 1. cap. 14. & 15. Æ-*
mil. lib. 4. Blond. decad. 2. lib. 4.) qui fuit alter
 ab eo Pontifex, URBANUS II. [*Ab an.*
Ær. Vulg. 1088.] Gergovia, Arvernorum
 oppido, Claremontium vulgò vocant,)
 ubi conventus erat maltorum procerum,
 [*Anno Ær. Vulg. 1095.*] PHILIPPO ejus
 nominis I. in Galliis regnante; BELLUM
 SARACENICUM persuadet: cujus de-
 inde fuit Imperator, GODEFRIDUS
 BULIONIUS, qui feliciter multa ges-
 sit, ac HIEROSOLYMAM recuperavit.

Ga-

Gagvin. lib. 5. cap. 1. Bellum hoc Sacrum descripserunt præter Guilielmum Tyri Archiepiscopum, author Chronici Hierosolymitani, à Reineccio editi, Fucherus Carnotensis Balduini Regis Capellanus, Robertus, Monachus, Benedictus de Accoltis.

Urbani successor [*An. Ær. Vulg. 1099.*] PASCHALIS II. infectus quoque Cæsari fuit. Profecturus igitur, ejus rei causâ, in Italiam, filium sibi successorem Cæsar designat. *Helmoldus lib. 1. cap. 32.*

Is autem exstimulatus (*Ursperg.*) ab aliis, & oblitus officii, quod naturâ nobis insitum est, in summas angustias Parentem conjecit, & abdicare se magistratu coëgit: quum & Papam & plerosque Germaniæ Principes haberet sui consilii factique socios. Itaque Cæsar factus est, ejus nominis V. patre Leodii post mortuo, in ærumnis. [*Anno Ær. Vulg. 1106.*] *Frising. lib. 7. cap. 12. Vterb. De hoc Imper. Henrico IV. sic scribit Vincentius in Speculo historiali lib. 26. cap. 117. Henricus ore facundus fuit, acer ingenio, eleemosynis largus, sexagies & bis, acie collatâ, dimicavit.*

Aliquot post annis in Italiam vadit ingenti cum exercitu, ut dissidium, quod erat inter Rempublicam Imperii & Pontificatū, componeret, & ferrō patefactā sibi viā Romanam demum venit. *Frising. lib. 7. cap. 14.*

Cæterum, inde à Constantino, Cæsares conferebant honores ac dignitates Ecclesiasticas: id autem agrè tandem tulerunt Pontifices opibus amplificati, quasi rem indignam, eaque de causā pleræque similtates omnes inter ipsos exarserunt.

Hic ergo Cæsar, quum jus atq; potestatem suam urgeret, magnus est Romæ natus tumultus, *Frising. lib. 7. cap. 12. Helmol. lib. 1. cap. 40. Urspberg. Sigeb.*) ita quidem, ut excitatus noctu Cæsar, [*Ann. Ær. Vulg. III.*] subvenire suis, qui passim cædebantur in urbe, cogeretur. Profligatis autem factiosis, Paschalem II. capit, neque prius, quàm sibi factum esset satis, dimisit, sancito fœdere. Sed reverso in Germaniam Cæsare, Pontifex à pacto discedit, quod sanctissimis verbis juraverat, & Cæsarem excommunicat. (*Viterb. parte Chronici 17.*) Ea res multos Germaniæ Principes ad rebellionem commo-

mo-

movit, & in his præcipuè Moguntinum. *Livius lib. 39.* Nihil in speciem fallacius est, quàm prava religio. Ubi Deorum numen prætenditur sceleribus, subit animi timor, ne fraudibus humanis vindicandis, divini juris aliquid immistum violemus. *Q. Curtius lib. 4.* Nulla res efficacius multitudinem regit, quàm superstitio: alioquin impotens, sæva, mutabilis, ubi vanâ religione cœpta est, meliùs vatibus, quàm ducibus suis paret.

Cæsar in Italiam profectus, legatos ad Pontificem mittit de pace, sed inter agendum moritur Pontifex. (*Helmoldus lib. 1. cap. 14.*) Ei succedit [*Anno Ar. Vulg. 1118*]
GELASIUS II. Cæsar, quòd de electione
 non

non esset interpellatus, Romam venit, & aliam constituit. Gelasius ejectus, Cæsarem & Papam, ab eo constitutum, excommunicat. (*Sigeberti Continuator.*) Cumque per Germaniam ejus Legati defectionem suaderent, ac principes idcirco convenissent, domum redire Cæsar coactus est: sed interea mortuo Gelasio, Romani CALIXTUM II. eligunt, Is loco deturbat eum, quem od'ò Gelasii, Cæsar creaverat, & intercedentibus nonnullis, cum Cæsare transigit. *Quibus conditionibus transactum sit, explicat Frisingens. lib. 7. cap. 16. Crantziius Saxonia lib. 5. cap. 42. Sigon. de Regno Ital. lib. 10. Platina in Calixto. Viterb. part. 17.*

Henrico V. [*Mortuo anno Æræ Vulgaris 1129.*] succedit LOTHARIUS ejus nominis III. è Saxonix ducum familia. (*Ursperg. Albertus Abbas Stadenf.*) Hunc Sueviæ dux Conradus oppugnabat, indignè ferens, ad Saxones rediisse rerum summam, & in Italiam profectus, occupandi regni causâ, cum interim Lotharius Germaniam teneret, destitutus auxiliis, domum rediit, pacemque cum Cæsare fecit.

Erat

Erat tunc Romæ Pontifex INNOCENTIUS II. huic adversabatur ANACLETUS: (*Frising. l. 7. c. 18.*) & quoniam amplâ natus erat familiâ, cedere fuit coactus Innocentius: Verùm imploratô Cæsaris auxilio, restitutus est. [*A. Æ. V. 1133.*]

In Germaniam reversus, & ibi rebus compositis, in Italiam redit Cæsar, ingenti cum exercitu. (*Frising. lib. 7. cap. 19. & 20.*) Civitates aliquot rebellantes domat, & in his Anconam atque Spoleum. Siciliæ regem Rogerium ex Apuliâ & Campaniâ profligat, (*Ritius de Regib. Sicilia lib. 1.*) & inde à Carolo Magno vix alius majora per Italiam egisse fertur. *Frisingensis lib. 7. cap. 15. Urspergensis, Helmol- dus lib. 1. cap. 55.*

In lucem quoque tunc revocatum fuisse traditur bellorum tempestatibus oppressum JUS CIVILE, quod Justiniani Cæsaris mandato consutum esse diximus. *Urspergensis. Aventinus lib. 6. Sigonius de regno Italia lib. 11. Theodorus Bibliander in Chronologiâ.*

Successorem habuit [*Ann. Æ. V. 1138.*]
CONRADUM Sueviæ Ducem. (*Frising. lib. 7.*)

lib. 7. cap. 39.) Bavarix dux tum erat HEN-
RICUS, cognomento SUPERBUS, & i-
dem Saxonix dux, per matrimonium,
quod Lotharii Cæsaris esset gener. Is im-
perium affectans, & multa molitus in
Cæsarem, proscriptus fuit, ejusque posses-
siones aliis concessæ. Henricus autem, re-
cuperatâ Saxonîâ, cum in Bavariam con-
tenderet, mortuus est, relicto filio: in cujus
gratiam SAXONES rebellabant Cæsari,
nec id modò, verùm etiam VVELPHO,
Henrici mortui frater, armis sibi vendica-
bat Bavariam, ejectò LUPOLDO, cui Cæ-
sar eam provinciam dederat: *Frising. lib. 7.
cap. 25. Ludolphus hic Austria dux fuit, S.
Leopoldi filius. Aventinus lib. 6.*

Paulò ante diximus, quemadmodum
Regem Siciliae ROGERIUM Cæsar eje-
cerit. (*Ursperg. Viterbiens.*) Cùm autem
ad hunc modum tumultuaretur Germa-
nia, Rogerius occasionem nactus, invasit
Siciliam, & Cæsaris præfectum exturbat:
deinde WELPHONEM magnis insti-
gat pollicitationibus, ut pergat facessere
negotium Cæsari. (*Bonfin. Decad. 2. libr. 6.*)
Facit idem HUNGARIÆ REX, &
ipse

ipse Cæsarem metuens. *GEYSA SECUNDUS* Ungariae Rex, Geysæ Magni pronepos, Borychum, vel ut alii vocant, Broycum filium Calomani Regis ex adultero natum, regno ejecit, ob id ei Imperator offensus erat. *Ritius lib. 2. de Regibus Hungariae. Aventinus lib. 6.*

Tandem profectus in SARACENOS, & amisso exercitu, domum reversus, cum in Italiam proficisci cogitaret, rebus omnibus instructis, Bambergæ mortuus est. *Æmil. lib. 5. Aventin. lib. 6. [Anno Æræ Vulg. 1152.]*

Successit ei fratris filius, *FRIDERICUS ÆNOBARRUS*, Sueviæ dux, ejus nominis I. heroici vir ingenii. *Urspergensis. Frising. de gestis Frider. l. 2. c. 1.*

Is initio regni principes Germaniæ pacavit, & dissidium illud, quod erat de Saxoniâ, Bavariaque, sustulit; Post magno cum exercitu Italiam adit. (*Frising. lib. 2. cap. 11. Ottho de S. Blasio lib. 6. cap. 7.*) Veronenses, à quibus erat contemptus, mulctat, & exempli causâ, primis aliquot laqueo gulam frangit. Circa Placentiam excubias sibi fieri jubet, à prin-

principibus omnibus, imperii beneficia-
riis. Mediolanum obsidet, Aftam diruit,
Dertonam complanat. *Guntherus Ligu-
rini lib. 3. Frisingensis de gestis Friderici lib.
16. 17. 18. 19. & 20.*

Romam profectus, consecratur ab A-
DRIANO IV. Cives tumultuantes op-
primit. (*Frising. l. 2. c. 22. 23. & 25.*) Spole-
tum evertit, vastamque cædem facit. Lon-
gobardos domat, & superatis insidiis,
quas Veronenses ei collocaverant, in
Germaniam redit. Palatinum principem,
qui se absente turbas excitaverat, ignomi-
niosè mulctat: Bohemiæ ducem consti-
tuit regem. [*Anno Æræ Vulg. 1158.*]

Duo in hoc §. notanda veniunt. Primò i-
gnominiosa Palatini mulctatio, quæ fuit ge-
statio canum, priscis Germanis usitata: me-
minit ejus *Widekindus monachus lib. 2. Ot-
tho Frisingensis de gestis Frider. Imper. lib. 2.
cap. 28. Gunther. Ligurini l. 5. Arnoldus Lu-
becens. Continuator Helmoldi lib. 7. c. 2. Duo-
dechin. ad annum 1155. Crantzius Saxon. l. 3.
c. 15. Eruditè autem hunc morem expressit
Georg. Sabinus in Casaribus suis hoc tetra-
stico:*

O

Mos

*Mos erat antiquis, qui publica commoda
pacis,*

*Cæsare turbasset bellagerente foris:
Totius Imperii rem inspectante Senatu,
Ut canis impositum corpore ferret onus.*

*Secundò notetur creatio Ducis Bohemia in
Regem. Facta est illa hac lege, ne dignitas
ista ad posteros transfret, sed ei honori successor
exheres foret. Aventinus.*

*Interea Mediolanenses (Frising. lib. 2.
cap. 30.) multa superbè faciebant in vicini-
nos, & Dertonam à Cæsare dirutam, re-
staurabant: itaque cum ingenti exercitu
reversus, Mediolanum expugnat, adjutus
à Cremonensibus, à Papianis, & Nova-
tianis. (Radev. lib. 1. cap. 32. usque ad 45.)
Captâ urbe parvum est multitudini,
principum Germaniæ intercessu, quibus
illi supplicaverant. Longobardiâ totâ in
suam potestatem redactâ, legibusq; con-
stitutâ civitate, discedit ad alios ibi popu-
los. (Otho de S. Blasio cap. 11.)*

*Post ejus abitum illi rebellant, (Radev.
lib. 2. cap. 21. & seqq.) leges præfixas con-
temnunt,*

temnunt, munitiones ab eo factas demoluntur: rursus igitur eò profectus, agrum totum populatur, & quicquid ipsorum ditionis erat, evertit.

Interea graves fiunt adversus illum per Italiam conspirationes: in his etiam erat is, quem diximus, ADRIANUS Papa, qui cum planè statuisset eum excommunicare, mortuus est. [*An. Era Vulg. 1159.*]
Ursperg.

In Italiam tertio profectus Cæsar: MEDIOLANUM funditus evertit; [*Anno Era Vulg. 1162.*] (*Ost. de S. Blasio cap. 16. Ursperg.*) rebellionis auctores capite mulctat, reliquam multitudinem in exilium ire cogit, & Romam obsidens, magnam exercitus partem ex morbi contagione desideravit. Solutâ igitur obsidione, & per Hetruriam collatis præsiidiis, Spoleti, Anconæ, Ravennæ constitutis pro suo arbitrato, qui Rempublicam gererent, in Germaniam redit.

Adriano Pontifice mortuo, duo de Principatu contendebant, absente Cæsare, (*Radev. lib. 2. c. 43. Ost. de S. Blasio c. 13.*)
VICTOR & ALEXANDER III. In
 O 2 Victo-

Victorem Cæsar quidem magis inclinabat: Sed Alexander, competitor, post etiam, augefcente dissidio, Cæsarem excommunicat. (*Mutius l. 18. Johannes Marius de Schismatibus & Conciliis parte 3. c. 11.*)

Eam occasionem, conspicati Mediolanenses, (*Ursserg.*) rebellionem faciunt, Cæsarisque præfectos in multis Italiae locis ejiciunt, quosdam etiam laqueo suspendunt. Regressus igitur in Italiam dubio Marte cum illis confligit: Pontifex belli socius profugit Venetias. *Sabellicus Ennead. 9. lib. Nauclerus generat. 41. volum. 2.*

Factâ demum pace per inducias, in Asiam profectus, (*Nicetas Choniates lib. 2. de rebus Isaaci Angeli*) adversus Christianæ religionis hostes, & oppressus impetu fluminis, in quod lavandi causâ sese demiserat, [*An. Ær. Vulg. 1190*] perit (*Arnoldus Abbas Lubecensis Helmoldi continuator nominat fluvium hunc Saleph. Aliis Serra dicitur. Hieronymus Mercurialis l. 4. variar. lection. Cydnum Cilicia flumen censei, & citato Galeno ex l. de causis procatarteticis, Alexand. M. æstivo tempore, dum*

dum se in eodem flumine lavisset, convulsione ac tremore torporeve captum fuisse scribit.

Successor ei fuit filius HENRICUS, ejus nominis VI. (*Otto de S. Blas. c. 39. & 40.*) Is mortuo Siciliae Rege Gvilielmo, Rogerii filio, quum in Italiam secundo venisset, Apuliâ & Calabriâ devictis, Neapoli quoque captâ, Siciliam domat: magnis ibi relictis præsiidiis, propter mobile gentis ingenium. *Urspergensis.*

Deinde Ravennæ, & Anconæ, perque Apuliam & Hetruriam, Optimates constituit. (*Otto c. 43. & 45.*) Cùm deinde filium suum FRIDERICUM adhuc infantem, Imperii successorem designasset, de voluntate Germaniæ principum, in Siciliam profectus, vitam finiit. [*An. Ar. Vulg. 1197.*] *Ursperg.*

Et quoniam ætate puer erat Fridericus filius, (*Otto de S. Blasio c. 46. & 48.*) ut dictum est, plerique omnes PHILIPPUM, ejus patrum, suscipiendum judicabant: sed vehementissimè Romanus Pontifex obstabat, INNOCENTIUS III. *Ursp.*

Divisis autem principum animis, cum

hi Philippum, alii verò Saxoniz Ducem Othonem crearent, magnus ex eâ re motus fuit exortus, præsertim ad oram Rheni. Philippus verò, partim armis, partim humanitate summâ deduxit adversarios ad officium: ac deinde pacem cum Pontifice quoq; fecit, quem expertus erat infestissimum. *Otto cap. 46.*

Occisus [*An. Ær. Vulg. 1208.*] deinde in cubiculo, successorem habuit eum, de quo diximus, OTHONEM IV. Saxoniz ducem, (*Otto de S. Blasio cap. 50. Arnoldus Lubecens. l. 7. c. 14.*) qui in Pontificis odium incurrit, quem prius habuerat amicissimum. Tandem etiam excommunicatus est ab illo; Ideoque habitis Comitibus, Principes Electores à Pontifice sollicitati, ut alium crearent, Henrici VI. filium, Siciliz regem, FRIDERICUM, cui fidem dederant adhuc infanti, ut paulò suprâ diximus, evocant è Siciliâ. *Vrsperg.*

Occurrit quidem illi Cæsar Otho cum exercitu ad Rhenum, ut transitum prohiberet; sed ejectus & in Saxoniam reversus, morore, ut creditur, interiiit. [*Anno Ær. Vulg. 1218.*] *Mucius lib. 19*

Atque ita Fridericus est factus Cæsar,
ejus nominis II. Friderici Ænobarbi Cæsa-
ris è filio nepos, *Mutius l. 20. Ursperg.*

Innocentius III. de quo dictum est ante,
CONCILIUM habuit Romæ, (*Tom. 5.
Concil. II. Ursperg.*) quod LATERANENSE
vocant, ibi decretum inter alia fuit:

*Ut Chrisma simul & Eucha-
ristia, quam dicunt hostiam,
sub clavi serventur: Decretorum
Concilii Lateranensis cap. 20.*

*Ut quotannis privata fiat
confessio peccatorum cap. 21.*

*Ut electio, facta per civilem
magistratum, in Sacris Bene-
ficiis, vim nullam habeat.
cap. 25.*

*Ne, qui sunt ordinis Ecclesi-
astici, fidelitatem iis, qui Laici
dicuntur, sine causa promit-
tant. cap. 43.*

Ne constitutiones Principum

Ecclesiis præjudicent. cap. 44.

*Ut ab omni contributione
sint immunes Ecclesiastici. c. 46.*

*Ne tributa solvantur ante
decimas, cap. 54.*

*Ne Divorum reliquia mon-
strentur extra capsulam. cap. 62.*

Ad hæc, grave tum erat inter GRÆ-
COS atque LATINOS dissidium. (Tom. 4.
concil. cap. 124.) Nam super quibus aris
Latini missificassent; eas contrectare Græ-
ci nolebant, nisi priùs lavissent eas & ex-
piassent: Deinde baptifatos à Latinis re-
baptifabant. (cap. 4.) Fit ergo decretum,
ut ad Ecclesiam Romanam, matrem suam,
revertantur, quò scilicet ovile sit unum &
unus Pastor; nisi pareant, excommunica-
ti priventur ordine. *Reperitur Cap. licet
Græcos 6. X. de Bapt.*

Romam profectus Fridericus, [*Anno
Æra Vulg. 1219.*] ab HONORIO III.
consecratur. (Ursperg.) Qui passim erant
per Italiam rebelles, domat, quosdam au-
tem

tem proſcribit. Ex iis nonnulli Romam confugiunt, & Pontificis opem implorant. Ea res maximi diffidii dedit occaſionem; Nam ſuos adverſarios habere portum ibi atque domicilium, Cæſar moleſtiſſimè tulit.

Glifcente odio, filium ſuum HENRICUM, de conſilio Principum, designat Imperii ſucceſſorem, [*An. Ær. V. 1222.*] (*Urſperg.*) & principes Cremonam evocat ad conventum, ſed cùm aditu prohiberentur, factione Pontificis & Longobardorum, in Apuliam Cæſar revertit, & aliquantò poſt [*An. Ær. V. 1227.*] moritur Pontifex, eique ſuccedit GREGORIUS IX. qui Cæſarem excommunicat, quòd profecionem in Turcas, cui ſeſe votò adſtrinxiffet, non ſuſciperet.

Cæſar deprecatus offenſionem, ſeſe q̄ purgans, cum nihil proficeret, Romam petit, Pontificem dejicit, ejuſque ſocios graviter mulctat, & alterò indicto Ravenne conventu, impeditur à Pontifice profugo, qui paſſim ei multos excitaverat adverſarios.

Mortuâ demum uxore, Cæſar, ut pro-

missa præstaret, ac Reipublicæ consulere-
ret, profectioem in Asiam suscipit; (*U-
sperg. Johannes Cuspinianus*) Per ipsius ab-
sentiam verò Pontifex bellum facit, & A-
puliam occupat. Re feliciter gestâ multis-
que locis recuperatis, & in his Hierosoly-
mâ, [*An. Ær. V. 1229.* certior factus de
Italiae statu Cæsar, pactusque cum hoste
decem annorum inducias, redit cum ex-
ercitu, suaque facilè recuperat. Pontifex
novo scedere se communit Italiae procerum,
quos Cæsar multaverat, ac deinde rursus
eum excommunicat, quòd cum hoste pe-
pigisset.

Cæsar, quietis amans, per legatos agit de
pace, quam vix demum inpetravit, ac in
Germaniam idcirco redit. (*Mutius lib. 20.
Cuspinian.*) Pontifex autem, cum naturam
mutare non posset, vastato Viterbio,
Cæsarem rursus excommunicat. Eâ re com-
motus vehementissimè Cæsar, fremens
& iratus Italiam redit: per Hetruriam,
per Umbriam, per Longobardiam, per
oram Paduanam, multat omnes rebelles:
Pontifex idcirco ingeminat excommu-
nicationem, & Venetos scedere
sibi

sibi conjungit. Cæsar per Italiam grassatus plerisque omnibus ad officium reductis, Romam obsidet, neque multò post, [*Ann. Er. V. 1241.*] moritur Gregor. Pontifex, cum Ravennam suos evocasset ad Concilium, quo tamen illi, viis omnibus obsessis à Cæsare, pervenire non poterant; quidam etiam capti fuerunt.

Hic ille est, qui **DECRETALES**, uti vocant, **EPISTOLAS** consarcinavit, magnam juris Pontificii partem, plurimis onustam commentariis. Qua quidem in re mirum videri possit, esse homines, qui tantum elaborare velint, ut ea, quæ parum aptè, perperam etiam & minùs prudenter atque piè, sed & ridiculè dicta sunt, tanquam oraculum aliquod mordicus arripiant, & in iis interpretandis, enucleandis, vestiendis, omnem operam & ætatem consumant, quasi eò conducti essent, ut alienam stultitiam & errorem, vigiliis, & labore suo maximo defendant, & in alterius impudentia, sui pudoris existimationem amittant.

Illud, quod Gratiani decretum vocant, diversis locis habet inter alia:

Sequendam esse Regulam Ecclesie Romanae, quae sit Beati Petri sedes. Dist. 19. c. 4. Enimvero.

Non licere Concilium habere, nisi permittente Romano Pontifice. Dist. 17. c. 1. Synodum. & c. 4. Nec licuit; item cap. 5. Multis denuo.

Leges Ecclesie Romanae servandas esse tanquam ipsius Petri voce pronunciatas. Dist. 19. cap. 2. Sic omnes.

Quod Ecclesia Romana iugum imponit, etiamsi tolerabile non sit, esse perferendum. Dist. 19. cap. 3. in memoriam.

Ecclesie ministros debere castitatem promittere, ne videlicet ducant uxores. Dist. 31. cap. 2. Sacerdotibus. Item c. 7. Si laicus & c. & cap. 10. Lex continentiae.

*Ei, qui non habet uxorem,
licere concubinã habere. Dist.*

34. c. 4. Is qui non habet. Item c. 5. Christiano.

*Papam in suo munere negli-
gentem & remissum, nocere
quidem, tum sibi, tum aliis;
veruntamen à nemine posse ju-
dicari, quòd omnes ipse iudicet.*

Dist. 40. c. 6. Si Papa.

*Imperatorem debere subesse
Papa, nõ præesse. Dist. 96. c. 10. Si Im-
perator. Item c. 12. Nunquam de Pontificibus.*

*Reliquos omnes mortales ab
hominibus iudicari, Papam
verò Petri successorem, à solo
DEO. d. 9. q. 3. c. 13. Nemo iudicabit. Item
c. 14. aliorũ hominum & c. 15. Facta subditorũ.*

*Papa licere populum exime-
re à fide & iurejurando, quò
principi suo tenetur, 15. q. 6. c. 3. alig. it.*

IN GREGORII DECRETALIBUS EPISTO-
LIS, & SEXTI BONIFACII & CLEMENTIN.

& EXTRAVAGANTIBUS, uti vocant,
est inter cætera :

*Decretis conciliorum aucto-
ritatem Papam non subjici. c. 4. Si-
gnificasti. §. Ajunt in Conciliis. X. de electione
& el. pot.*

*Pontificis esse, Casarem ele-
ctum approbare, vel minus ido-
neum rejicere. c. 34. Venerab. X. de elect.*

*Duo præesse mundo lumina-
ria magna, Solem atq; Lunam:
Solis loco Papam esse, Casarem
vero Lunam: c. 6. sollicita. X. de major. &
obed.*

*De adulterio & aliis crimini-
bus, quod minor a sint, Episco-
pis licere cum iis, qui deliquere-
runt, agere remissius: c. 4. & secle-
ric. §. De adulteriis vero. X. de judic.*

*De Ecclesia Romana privile-
giis Papam solum cognoscere
c. 12. Cum venissent. X. de judic. Ex-*

Excommunicatorum ossa,
jam sepulta debere exhumari
& projici. c. 12. Sacris. X. de Sepultur.
c. 5. ad hac. X. de Privil.

Papalicere, Imperatorem
removere loco & magistratu,
cap. 2. ad Apostolica de Sent. & rei in 6.

Casarem teneri, ut fidem &
fidelitatem Pontifici praestet,
per jusjurandum: Clement. unico
de Jurejur.

Ecclesiasticos oportere solu-
tos ac liberos esse ab omni sum-
ptu, molestia, munere: cap. 7. Ad-
versus. X. immun.

Post mortem posse aliquem
declari hereticum, ejusq; bo-
na publicari. c. vergentis 10. X. de here-
ticis, item 24. q. 2. c. 6. Sane profertur. 6.

Filios hereticorum ad prae-
fecturam

Eturam ullam civilem aut sacram non debere admitti.

cap. 15. Statutum de hereticis in 6.

*Ad salutem esse necessari-
um, ut omnes homines Ponti-
fici Romano subsint. cap. Unam
sanctam. De major. & obed. extravag. comm.*

Hæc paucula, ex ingenti acervo de-
sumta, cujusmodi sint, nemo sanæ mentis
est, qui non videat.

LEX est, ut eam definiunt homines
doctissimi, (*Cic. 1. de legib.*) ratio summa
insita in naturâ, quæ jubet ea, quæ facien-
da sunt, prohibetque contraria. Lex
autem omnis ad communem utilitatem
referri, (*Cic. 2. de legib.*) & legislator
sic erga multitudinem atque Rempubli-
cam affectus esse debet, ut pater suos
erga liberos: Quid autem in iis, quæ
dicta sunt, simile apparet? ea verò
non excusare tantùm, sed etiam vestire,
& ornare, & illustrare novis commen-
tationibus, & quidvis dicere potius,
quàm pati dignitatem illorum imminui.
quæ-

quælo, cujus hoc est impudentiæ, ne quid gravius dicam?

Si fastus & avaritia, & dominandi cupiditas & literarum inscitia persuasit illis, ut ejusmodi facerent decreta, si sententiis ipsi variant, nec alii volunt aliorum astringi legibus, quod pari sint potestate præditi, quælo, cur te maceras, ut distorta & repugnantia componas & concilies?

Omitto pelagus illud aut sentinam verius, eam videlicet juris Papistici partem, quæ beneficiorum, uti vocant, (*in Decret. l. 3. tit. 5. de præbendis & dignitatibus*) & bonorum sacrorum nundinationem continet. Quis enim fraudes atque technas enumerare posset? Ne ipse quidem, qui plurimis annis in eo mercaturæ genere versati sunt, satis etiam omnes intelligunt aut norunt, quando novæ semper excogitantur. Sed hoc argumentum & tempus aliud, & librum singularem poscit: nunc ad propositum redeamus.

Ut Fridericus Cæsar, (*Blond. Decad. 2. lib. 8*) ita Galliæ quoque Rex LUDOVICUS.

CUS, ejus nominis IX. in Syriam & Ægyptum cum exercitu penetravit, & post in obsidione Tunetæ urbis vitam finit, anno salutis M. CC. LXX. (*Gagvinus l. 7. c. 2. Aurelius lib. 7.*)

Eo regnante, GUILIELMUS, Episcopus Parisinus, quæstionem proposuit de BENEFICIIS ECCLESIASTICIS; Re palam disceptatâ, vicit ea sententia, non esse fas cuiquam habere plus unô. (*Johann Italian Chronic. Francia.*) Sed ejusmodi decreta satis est recitasse tantum atque scripsisse. (*Henricus Pantaleon in Chronologia Ecclesie. Chronicon Flandria l. 8. Guilielmus Episcopus Parisinus scripsit librum de pluralitate beneficiorum, teste Johanne Trithemio de Scriptoribus Ecclesiast.*)

Gregorio successit [*A. Æ. V. 1243*] INNOCENTIUS IV. (4. Tom. concil.) ad quem, velut hæreditariâ successione, venit odium Cæsaris. (*Æmil. l. 7.*) Itaque Lugduni indicto Concilio, Cæsarem evocat. Non venientem excommunicat, dignitate priyat, hortatus Germaniæ principes, ut alium eligant: & hoc quidem ejus

jus decretum est, inter alia, typis excusum, quemadmodum & Cæsaris quædam extant ad diversos reges Epistolæ, quibus & Pontificum iniquitatem, & suam prolixè demonstrat innocentiam. *Vide Matthæi Paris, monachi Albanensis, historiam majorem, p. 648.*

Decreverat Cæsar proficisci Lugdunum, & periclitari fortunam. (*Mutius lib. 10.*) Sed ortâ denuò rebellione per Italiam, vires omnes eò convertit, & cum minùs feliciter res gereretur, in Apuliam reversus cœpit langvere, ac demum mortuus est. [*A. E. V. 1250.*]

Alii periisse venenò, alii strangulatum fuisse dicunt, à filio suo notho, Manfredo, qui Italiam post invasit. *Michael Ritius lib. 2. de Regib. Sicilia Mutius lib. 20. Crantzius Saxon. lib. 8. c. 6. Sigon. de Regno Italia lib. 18.*

Erat tunc magni nominis Azo Jureconsultus, (*Alciat. Parerg. l. 10. cap. 25.*) quem inde secuta fuit ingens illa scriptorum turba, qui violatò Justiniani Cæsaris edictò, (*lib. 1. §. 11. C. de veter.*

jure-

jure conf.) gravi quidem illò atque severò, mundum referferunt innumerabilibus libris, unde nunc petenda sunt ea, quæ veteres illi copiosissimè doctissimeq; tractarant.

Nam aliorum alii serinia compilant. (*Horat. l. i. Sat. i.*) Neque scribendi finis est ullus aut modus, & opinionibus contrariis omnia redundant, ut propriè locum hîc habeat, quod senex ille dicit, (*Terent. Phorm. Actus 3. Scen. 4.*) quum tres de jure consulisset: *fecistis probe, incertior multò sum, quam dudum.*

Omitto technas, quæ plures quotidie excogitantur. Plane enim hîc accidit, quod Comicus (*Terent. Eun. Actus 5. Scen. 6.*) inquit, ut in astu veniat aliud ex alio malum. Præclare multa legibus esse constituta, sed ea Jureconsultorum ingenii pleraque corrumpi, Cicero (*de Legibus*) queritur, atque depravari: Quid? si nunc viveret, & pyramides illas librorum & praxin nostram & Sacerarium illud legum tam tædè pollutum

tum , miserequè contaminatum esse videret ? quanquam sanè , sicut alias artes omnes in lucem Deus hâc nostrâ memoriâ reduxit , ita quoque multos excitavit , qui bonarum literarum instructi præfidiô , non pœnitendam operam in hac etiam parte collocant , (*Cic. I. de Legibus.*) ut rem videlicet pulcherrimam hominumq; societate planè necessariam , imò donum cœleste , depromptum & haustum ex mediis Philosophiæ fontibus , nitori suo restituant & æquitati. Qui quidem ipsorum conatus , publicam non modò laudationem , sed remunerationem quoque meretur.

Ab ejus morte per annos XXII. ferè fuit interregnum , (*Egnatius 18. annos interregni nominat.*) quum subinde alii , & alii eligerentur , qui tamen in eâ temporum perturbatione , summam rei non tenebant. *Frideric. II. Imperat. extincto successit Conradus F. ejus nominis IV. cui oppositus est Wilhelmus Comes Hollandiæ. Illo autem extincto , & hõc in Frisiâ casõ , à Septemviris , de electione discordantibus , creati sunt duo Casares , Richardus Prin-*

Princeps Cornubia Anglus, & Alphonsus Rex Castella. Neuter tamen horum Imperio diu presuit: nam Alphonsus sponte abdicavit, Richardus pecuniis exhaustus in Angliam rediit. [A. Æ. V. 1259.]

Interea REGNUM NEAPOLITANUM à familiâ Friderici Cæsaris, in potestatem Gallorum devenit, ac post etiam SICILIA. (*Michael Ritius lib. 3. de regibus Sicilia & Neapolis.*) Nam Gallicis armis nitebantur Pontifices: quanquam deinde gravissima bella super his regnis orta sunt inter Arragoniam & Andegavensem Gallicam Familiam: Verùm hæc non sunt hujus loci.

Cum in eo statu fluctuasset tot annis Respublica sicut dictum est, (*Albertus Argentinens.*) RUDOLPHUS HABSBURGIUS [*Anno Æra Vulg. 1273.*] creatur Cæsar. Is initiô regni, motus, qui passim erant per Germaniam, componit: inde conventibus aliquot actis, Bohemiarum regem, OTTACARUM rebellantem invadit, & ad pacis condiciones cogit, quas tamen ille, suæ conjugis impulsu, non multò post violat, & in Austriâ secun-

do

dò congressus, in prælio interficitur. [*Anno Æra Vulg. 1278.*] *Æneas Sylvius Historia Bohemica cap. 27. Mutius lib. 21. Cuspinianus.*

Rudolphum adjuvabat Ungariæ rex
LADISLAUS CHUNUS *Mutius lib. 21. Bonfin. decad. 2. l. 8.*

Pace demum factâ cum Bohemis per matrimonia, Cæsar filio suo ALBERTO Austriam dedit, quam multis annis Bohemiæ rex possederat.

Impeditus autem variis Germaniæ negotiis, non est in Italiam Cæsar profectus; (*Johannes Cuspinianus.*) Quanquam aliqui non multum huc inclinabat: & per jocum fertur narrasse fabulam (*Refert hunc Apologum Plato in Alcibiade priore, & Horat. l. ep. 1.*) aliquando de Vulpe, qui Leonem simulatè ægrotantem, quadam in specu, non adibat, quòd vestigiis aliarum animantium terreteretur, ex quibus nulla rediissent. Præfectum tamen in Italiâ constituit, ac velut Imperii vicarium: deinde FLAMINIAM & EXARCHATUM, de quo non semel diximus, Ecclesiæ Romanæ confir-

firmasse traditur, quum tenuis admodum fructus ex iis locis ad ipsum rediret. *Exarchatum Pontifici cōcessit Rudolph. Imp. eâ conditione, ut Pontifex suis impensis & sumptu exercitum contra infideles & Barbaros in Asiâ & Africâ alac, quemadmodum in scripto suo contra Julium Pontificem edicto, Maximil. Imperat. demonstravit. Aventin. lib. 7. Quas verò civitates complexus sit Exarchatus, videatur Sigonius de Regno Italia lib. 3.*

Perpetuis enim simultatibus & Paparum inimicitiis defatigati Cæsares, facti sunt paulatim remissiores. Nec enim prius acquieverunt Pontifices, quàm illos extra fines Italiæ submovissent: & quia Regum Galliæ præsiidiis ferè nitebantur, ac per Episcopos Germaniæ factiones alebant, effecerunt tandem, quod pridem animo concupiverant.

Hic verò memoriâ repetendum est, quæ sit facta rerum vicissitudo, quando illi, qui beneficio Cæsarum iucolumes fuerunt, vitamque tolerarunt, & locum suum atque dignitatem retinuerunt, amplificati bonis illorum atque munificen-

ficentiâ, dominatum sibi sumpserunt in eos, & patrimonio quoque fraudarunt: Non solùm enim Italiæ bonam partem occuparunt, sed Siciliae quoque Reges atque Neapolis arctè sibi devinxerunt. Nam hi & tributum illi annuum dependunt, & dignitatem Imperatoriam suscipere prohibentur, nisi permissu illorum, & quum in possessionem ab eis mittuntur, hoc ipsum jurant inter alia: *Bergomensis lib. 13. Emil. lib. 7. Michael Ritus lib. 2. de Regib. Sicilia. Blondus lib. 8. decad. 2. Crantzius Metrop. lib. 8. cap. 30. Meminit Sleidanus Commentar. lib. 1. & Brutum fulmen auctore F. Hotomanno, ut volunt.*

In Rudolphi tempus incidit illa memorabilis GALLORUM CLADES PER SICILIAM. Quum enim Insulam hanc tenerent, & more militari multa facerent insolenter atque libidinosè, per occultam conjurationem, dato signo, passim trucidati fuerunt omnes, cum ad preces vespertinas campanæ impellerentur. Facinus hoc vulgò vocant VESPERAS SICULAS. Fuit hoc An. M CC LXXXI.

P die

die Paschatis. *Paulus Æmilius hist. Franc.
sic. lib. 7 Titius in Chronico Franc. Thomas
Fazellus Rerum Sicul. Decad. 2. lib. 2. & 8.
Michael Ritius de Regibus Sicilia.*

Acceptâ pecuniâ Rudolphus ITALIÆ
CIVITATES multas, quæ ditionis erant
Imperii, liberâs & immunes fecit, BO-
NONIENSES, FLORENTINOS,
GENUATES, LUCENSES & alios.
*Mutius l. 21. Sigonius l. 20. de regno It. l. 11.
Crantzius Metrop. l. 8. c. 40 Naucerus*

Convocatis deinde Francofurtum Prin-
cipibus, filium suum ALBERTUM de-
signari sibi Successorem frustra petebat.

Mortuo [*Anno Æ. V. 1291.*] successit
ADOLPHUS familiæ Nassovicæ, qui
non multò post inimicitias exercere coe-
pit cum Alberto, Austriæ Duce: (*Al. ex-
tus Argentinens. Mutius l. 22.*) quumque
suis moribus Germaniæ Principes admo-
dum offenderet, ac ipsum quoque Mogun-
tinum, cujus operâ factus erat Cæsar, loco
removeretur, & *Anno Æ. V. 1298.*] eligi-
tur ALBERTUS, Austriæ Dux, Rudol-
phi filius, qui, contractis copiis & adjutus
à Principibus, Adolphum petit, & com-
misso

missio prælio, in agro Spirensi, Adolphus ab Alberto gravissimè sauciatus, à reliquâ multitudine pòst interficitur. *Joan. Cuspinianus.*

Post eam victoriam Albertus, confirmandi sui causâ, ne quis priorem electionem esse vitiosam diceret, solenniter, creati Cæsar petiit. Eâ re perfectâ, BONIFACIUS VIII. Pontifex reclamabat, neque ratum habere voluit, quod reliqui Principes fecissent.

Quum autem aliquantò pòst, gravissimum esset natum dissidium inter ipsum & PHILIPPUM PULCHRUM, (*Æmil. l. 7. Gaguin l. 7. c. 5. Mutius l. 22.*) Gallix Regem, approbavit Albertum, in ejusque familiæ laudem multa dicebat. Albertus demum à suis propinquis interfectus est, [*Anno Æ. V. 1308.*] quum rebus omnibus instructus iter suscepisset, ut Bohemis filium suum FRIDERICUM obtruderet Regem. *Æn. Sylv. hist. Bohem. c. 18.*

BONIFACIUS hic Gregorii IX. Decretalibus Epistolis, quæ Libris quinque continentur, alterum volumen adjecit, quod SEXTUM vocat. Inter alia statuit,

licere Pontifici abdicare se Papatu. (*quoniam aliqui renunciat. in 6.*) Nam ipse non bonis artibus illud Cælestino V. cui successit, persuasisse, scribitur. *Platina Crantzius Metropolis lib. 8. c. 48.*

Ab Alberto fit Cæsar, HENRICUS, ejus nominis VII. è familiâ Luceburgicâ. Is filiô suô JOHANNE per matrimonium factô [*Anno Ær. Vulg. 1311.*] Bohemiæ Rege, (*Aeneas Sylvius in Bohemia sua c. 31*) proficiscitur in Italiam, cuius quidem status tunc erat miserrimus. Nam inde à morte Friderici II. Cæsaris, per annos circiter LVII. neglecta fuit à nostris Imperatoribus Italia: Quo factum est, ut variè dilaceraretur ab iis, qui potentiores erant, præsertim à GUELPHIS & GIBELLINIS, quæ duæ factiones plurimas habent iis in locis clientelas (*Vita Henrici VII. descripta est à Conrado Vicerio, Secretario Regio.*)

Primum ergò per Longobardiam Præfectos constituit oppidis ac municipiis, & jurejurando sibi populos adstringit. (*Alb. Argentin. Mutius lib. 23.*) Deinde de Mediolani commoratus aliquandiu frustra

frustra conatur eas, de quibus modò dixi, factiones conciliare: cumque ejus urbis Præfectus, TURRIANUS, illum ex improvviso cogitaret opprimere, patefactâ conjuratione, & repullis adversariis, Vicecomiti præfecturam urbis committit. *Paulus Jovius lib. 2. de vita Vicecomitum Mediolanensium.*

Quæ sunt ejus Regionis urbes omnes, illius fidei se permittebant atq; potestati: Sola BRIXIA rebellabat, quam longâ captam obsidione, mœnibus nudavit. Inde per GENUAM profectus, & PISIS facto itinere, ROMAM venit, coronatus ab aliquot Cardinalibus, quoniam Pontifex Romanus CLEMENS V. urbe relictâ, migraverat in Galliam & Avenione habitabat. *Platina. Crantz. Saxon. l. 9. c. 3. & 4.*

Quum ab eo jusjurandum exigerent Cardinales, quod Pontifici præstandum esse dicerent, ille recusabat, neq; tale voluit esse, quo Pape devinciretur. Eâ recognitâ, Pontifex, augendæ potentix causâ, formulam illam generalem jurisjurandi (*Clement. unic. de jurejur.*) latissimè pòst explicavit, & reliquis decretis,

quæ nunc extant, inseruit. Nam ipse quoque
que leges multas composuit, quæ nomen
ab eo retinent, & Clementinæ dicuntur.
[Anno *Era Vulg.* 1313.]

Ad hoc tempus, illi, qui **TEMPLA-**
RII vocantur, quorum ingentes erant
opes, eodem impetu, diversis locis, truci-
cidati fuerunt, & extincti. Gallia Regni
PHILIPPUS PULCHER, magnam fa-
cultatem ipsorum partem, permissu Pon-
tificis, occupavit. Damnatum deinde fuit
nomen eorum atque memoria: & Con-
cilio Viennensi, quod per Galliam erat
[*An. *Ær.* V. 1312.*] ipsorum possessiones
attributæ fuerunt iis, qui **RHODII** di-
cuntur **EQUITES**. *Fasciculus temporum*
*Albertus Argentinensis. P. *Emilius* l. 8.*
*Gaguinus l. 7. c. 5. Hult. Mutius *Chronicon**
German. lib. 22. Nauclerus vol. 2. gene-
*rat. 44. Tilius in *Chronico Reg. Franc.**
*Crantzius *Metrop.* lib. 9. c. 6. Rudolphus*
*Hospinianus de *Origine Monachatu.* l. 5.*
cap. 18.

Hoc etiam tempore, Philippi Regis, &
Papæ Clementis autoritate fuit **AURE-**
LIANENSIS ACADEMIA instituta
Mid-

*Middendorp. l. 2. Acad. orb. Christ. Tilius
in Chronico Regum Francor.*

Mortuo tandem [*An. Æ. Vulg. 1313.*]

Henrico non absque gravissima veneni
suspicione, sepultoq; Pisis, acerrimæ con-
tentiones ortæ sunt in Germania super
electione. *Sabellicus Ennead. 9. lib. 8.
Michael Ritus lib. 3. de Regibus Sicilia.
Aventinus l. 7.*

Nam de Principatu contendebant
FRIDERICUS Austriæ Dux, Alberti
Cælaris filius, & LUDOVICUS, Bavariæ
Dux: *Alb Argent. Mutius l. 24. Aventin.
l. 7.* (LUDOVICUM Aquisgrani, Mo-
guntinus Episcopus: FRIDERICUM
verò, Bonnæ, Coloniensis inaugurabat.
JOHANNES autem XXII. Pontifex Ro-
manus utrumque salutabat Cæsarem: in
Fridericum tamen propensior. Quæ qui-
dem res magis etiam similitatem incen-
dit. Collectis utrinque copiis, magnâ vi
[*Anno Æ. V. 1317*] dimicatur ad Flin-
giam, Sueviæ oppidum, sed æquo ferè
Marte. Deinde rursus majori impetu in
Bavaria: quo quidem in prælio captus est
FRIDERICUS, [*A. Æ. V. 1322.*] bona suorum

militum parte desideratâ. Dimissus tandem, domumque reversus, aliquot post annis moritur. *Johannes Cuspinianus.*

LUDOVICUS IV. ergò rerum potitus, (*Alb. Ar.*) Italiam cum exercitu petiit, quamvis invito Pontifice, municipiis & oppidis passim constituit Præfectos. Deinde Mediolani coronatur ab Archiepiscopo, & missis Avenionem Legatis ad Papam, semel atque iterum, de solenni inauguratione, cum non impetraret, Romam proficiscitur, ubi Mediolani reconstituisset. Magna cum gratulatione exceptus Romæ, [*An. Æ. V. 1328.*] coronatus est, ab uno & altero Cardinali. Cumq; Pontifex ingeminarer Excommunicationem, ille, de consilio Procerum, Papam alterum creat. (*Æmil. lib. 3.*) Ad hunc modum flagrabat odium inter eos longè vehementissimum, & intercedebant gravissimæ utrinque criminationes. *Johannes Cuspinianus.*

Annales Galliæ tradunt, CAROLUM PULCHRUM Regem, Philippi filium, omnium primum Johanni Papæ decimas in Galliis permisisse Bonorum sa-

cro-

crorum, & prædam inter ipsos fuisse divi-
sam, (*Emil. lib. 8.*) Pontificem autem
hoc sollicitasse potissimum, ut in Cæsarem
ei pecunia suppeteret. *Tilius Chronico*
Francia Regum.

In Germaniam reverso Cæsare, moritur
Papa; Successor ejus BENEDICTUS
XII. Cæsarem & ipse excommunicat, &
dignitate privat.

Francofurtum ergo [*An. Æ. V. 1339.*]
convocatis Principibus gravi habitâ ora-
tione, Cæsar de Pontificum injuriis que-
ritur, fidei suæ rationem exponit, vetu-
stas Imperii leges profert & explicat
simul ostendit, quàm nihil ad Episco-
pum Romanum pertineat Imperii Res-
publica. (*Mutius lib. 24. Avent. 8.*) Nam
qui de voluntate Principum sit electus,
eum esse revera Cæsarem, etiamsi nullus
interveniat Pontificis vel assensus, vel
consensus, vel consecratio: totum enim
istud, quandam esse Ceremoniam, quæ
paulatim irrepsit, & nunc nimium au-
cta sit, non absque magno Imperii tum
dedecore, tum detrimento, *Cranzius*
Saxon. lib. 9. cap. 15.

Mortuo demum Benedicto [*An. Ar. Vulg. 1342*] succedit CLEMENS VI (*Albert. Argentinens.*) qui longè fuit omnium violentissimus, & conditiones proponit vehementer ignominiosas, iisque repudiatis, acerbior multò factus, gravissimè monet Principes, ut alterum eligant, ejusq; rei tempus etiam præfinit (*H. Mutius lib. 24.*) nisi faciant, se daturum operam, ne diutiùs Ecclesia Patrono careat & Advocato. Fluctuante adhuc modum Republica, quum interea mortem obiret Ludovicus, eligitur Bohemiarum Rex, CAROLUS, Johannis filius, Henrici VII. nepos.

Paulò ante hoc tempus maximi belli nata fuit inter GALLOS & ANGLOS occasio. (*Polydor. Rerum Angl. l. 15. Gaguinus l. 8. c. 2. Georg. Lilius in Chron. Rerum Angl.*) Cum enim CAROLUS PULCHER, Galliarum Rex, non relictis Iberis maribus, è vita decederet, quod fuit Anno M CCCXXVII. EDUARDUS Angliarum Rex, ejus nominis III. quòd esset Caroli sororis Isabellæ filius, regnum sibi deberi contendebat: Proceres autem Gal-

Gallia, qui dicuntur Pares, ad PHILIPPUM VALESIUM, mortui Regis Caroli patruem, rei summam deferunt, excluso non solum Eduardo, Sororis filio, sed etiam Regis filia posthuma, quod ejus regni hæreditatem ad filias minimè pertinere dicerent. Hinc bellum gravissimum, quod ne nunc quidem est compositum. *Bellum hoc ingens & atrox ab anno Christi 1335. usque ad annum 1400. perdurans, Frossardus copiosè persecutus est. Sleidanus eandem historiam ex Frossardo breviter & dilucidè peculiari libro explicavit. Excludit autem Eduardum Anglum à regno Gallia lex illa, qua extat libro Leg. Salicæ, tit. 62. §. 6. editionis Johannis Heroldi.*

CAROLUS [Anno Era Vulg. 1346.] ejus nominis IV. Cæsar, initium habuit regni turbulentum. Delata fuit etiam summa rerum EDUARDO Angliæ Regi; Verùm is impeditus bello Gallico, recusasse traditur. *H. Mutius lib. 25. Aventinus lib. 8. Jacobus Mejerus in Annalib. Flandria l. 12. scribunt nominatum à Ludovico Imper. Vicarium S. Rom. Imperii Eduardum Angliæ Regem, deinde ab Ele-*

Et oribus ad Imperium vocatum, quod ta-
men non accepit, omnia interim Republi-
ca studia pollicitus.

Post varias deinde similtates in Ger-
mania sedatas, (*Argentinenſis*) CARO-
LUS in Italiam proficiſcitur, deque con-
ſenſu Papæ INNOCENTII VI. qui in
Galliis erat, Romæ coronatus [*Anno Ar-
Vulg. 1355.*] ab aliquot Cardinalibus, et
lege, ne vel Romæ, vel in Italiâ diutiùs
hæreret, (*Lege hic Fr. Petrarca Episto-
lam ad Nerium Foro Julienſem Caſari
Notarium, Forium lib. 8. de vita Vice-
comitum Mediolan.*) Mediolanum re-
dit, & familiæ VICECOMITUM
qui tunc Mediolani multum poterant
conceſſit, ut per Longobardiam ef-
ſent CÆSARIS perpetui VICA-
RII: cujus quidem beneficii cauſa
ingentem pecuniæ vim ab illis acce-
pit, nec ab iis modò, verum ab aliis
etiam populis, quibus aliquid eſſet largi-
tus. Quæ ſanè res Imperii vires, eâ qui-
dem in regione, plurimum enervavit.
*Atque hinc eſt, quod Maximilianus I.
Imperator de Carolo IV. dixiſſe ſcribitur.*

Eò pestilentiozem pestem nunquam Germaniæ contigisse.

Refertur à Jacobo Spigelio, in Commentar. ad 5. librum Guntheri Ligurini. Videatur præterea Theodoricus de Niem, qui Carolum IV. libr. 2. cap. 25. de Schismate Dissipatorem Imperii; in Nemore Unionis, tract. 6. alterum M. Crassum, item Vitricum Imperii nominat. Idem, Carolum cum Wenceslao, Imperium totam affirmat vendituros, modò emptorem habuissent. Consule Crantzium Saxon. l. 10. c. 3. & 4.

Ex Italia postquam redit, [Anno *Ær.* *Vulg.* 1356.] conventus egit Principum, & decretum illud Imperii facit, quod BULLAM AUREAM (Albert. Argentinenf. Philipp. Bergemens.) vulgò vocant. Postremò, filium suum WENCESLAUM Imperii Successorem designavit, quod magnis largitionibus vix tandem obtinuisse scribitur, neq; multò post mortuus est. [Anno *Ær.* & *Vulg.* 1378.] *Æneasylvius* hist. Bohem. cap. 33. *Egnatius, Crantzius Saxon.* lib. 9. c. 29. & lib. 18.

c. 3. *Joan. Dubravius histor. Bohem. lib. 22.*

Ipsò Rempubl. gerente, Gallia Rex JOHANNES, Philippi Valesii filius, commisso prælio cum ANGLIS, qui tunc bonam Aquitaniam partem & urbem BURDEGALAM tenebant, captus non procul à Pictavio fuit, cum natu minimo PHILIPPO, qui postea Burgundiam Dux fuit, cognomento fortis, vel AUDAX. In eo prælio ex prima nobilitate complures occubuerunt. Annalium Scriptores tradunt, Anglos fuisse non supra septem millia, quum Galli maximis copiis eò venissent, ad sexaginta circiter millia: fuit hoc Anno M CCCLVI. duodecimo Calendas Octobris. Deductus in Angliam Rex captivus, anno septimo post vitam ibi finiit. *Emil. lib. 9. Robert. Gaguin. l. 9. c. 1. Lilius in historia Anglica. Ruvius lib. 3. de Regibus Francorum.*

WENCESLAUS (*Aeneas Sylvius hist. Bohem. c. 34.*) natura & educatione & vitæ genere admodum vitiosus, ut quidem de illo proditum est literis, planè Rempubl. cam neglexit. Accepta pecunia JOHANNEM GALEATIUM, ex Vicecomitum
fa-

familia, MEDIOLANI DUCEM & IN-
SUBRIÆ constituit, hominem avarum &
crudelem. *Accusatur hoc nomine ab Electo-
ribus Imperii in diplomate, quod exstat pe-
ditum opera Christiani Urstisi tom. 2. hist.
German. p. 180. Videatur etiam Theod. à
Niem. de Schismate l. 2. c. 25. & Nemus
unionis tr. 6. item Johannes Dubrav. l. 23.*

Eo regnante, JAGELLO, Dux Li-
thuanix, post mortem LUDOVICI Re-
gis, creatur POLONIÆ REX, de vo-
luntate Procerum: ejus, qui nunc bire-
rum potitur, Sigismundi II proavus, tunc
primùm sacro fonte initiatus, [*Anno Ær.
Vulg. 1386.*] & vocatus ULADISLAUS,
*Matthias Mechovius c. 2. Sarmatia Eu-
ropea. (Cyrans part. 1. Annal. Silesia, Mar-
tinus Cromerus lib. 14. & 15. de rebus Polo-
nicis, Avent. l. 8. Alex. Gaguin. in descri-
ptione Lithuania.*

Ungariæ Rex autem SIGISMUNDUS,
prælio victus fuit à BAJAZETE Turca-
rum Imperatore, ad Nicopolim, [*A. Æ.
Vulg. 1396.*] tertio Calendas Octobris.
*Chalcocondilas lib. 2. Rerum Turcic. Bon-
fin. decad. 3. lib. 2.*

Gal-

Galliaæ Rex CAROLUS, ejus nominis VI. insignem equitatum auxilio miserat in Ungariam, (*Robertus Gaguin. l. 9. c. 3.*) Ductore Johanne, Philippi Audacis Burgundiaæ Ducis filio, qui captus eo praelio fuit, & adductus ad Turcam, in maximo versabatur vitæ discrimine, quod tamen evasit. Id autem sic accidisse ferunt Galliaæ Scriptores Annalium. Erat Bajazeti familiaris quidam Physiognomus, ex eorum grege, qui se profitentur hominum mores, naturasque, ex corpore, oculis, vultu, fronte, pernoscere. Is contemplatus captivum, author Imperatori fuit atque suasor, ut eum dimitteret incolumem: fore enim, ut, domum reversus, maximum incitaret incendium, quo bona pars esset Europaæ, vel orbis Christiani conflagratura. Sic ille persuasus, hominem dimittit & reliquos ex Nobilitate captivos, ubi pretium persolvissent liberationis ad ducenta coronatorum aureorum millia. *Vide Jacobi Mejeri annal. Flandricos lib. 14. ubi non nihil ab hac narratione variat.*

Cum in Galliam rediisset ille, simul-
tatem

tatem cœpit exercere cum LUDOVICO AURELIANO Duce, fratre Regis. (*Gaguin. lib. 9. cap. 3.*) Nam is per valetudinem Regis, propè deploratam, volebat Rempublicam gerere, quòd proximus esset agnatus. BURGUNDUS verò, quod & patruelis esset Regis, & ætate præcederet, mortuo jam patre Philippo, sibi potiùs deberi contendebat administrationem: Augescente igitur indies magis atque magis offensione, Dux Aureliæ tandem, nocturno tempore, Lutetiæ fuit interfectus, à cœnâ domum rediens. Erant autem à Duce Burgundiæ submissi percussores, quod nec ipse postea diffidebatur, & factum etiam defendebat. Fuit hoc Anno M CCCCVII. Nono Calendas Decembris. *Æmil. lib. 10. Michael Rittius lib. 3. de Regibus Francia, Commentar. Pii Papa lib. 6. p. 273.*

Anno duodecimo post, [*Ær V. 1419.*] quum pacificandi causa Dux Burgundiæ venisset ad locum constitutum, per fidem circumventus, à quibusdam Aureliani Ducis mortui familiaribus, qui conjuraverant in ejus caput, fuit interfectus, præ-

præsente CAROLO Delphino, Regis filio, qui disceptationi causæ præerat. *Æmil. lib. 10. Titius in Chronico Francie. Ritius de Regibus Francorum. Comment. Tu Papa, lib. 6. pag. 280. Annales Flaudria lib. 5.*

Hoc illud est seminarium belli, quod inde ab eo tempore inter familias illas duas, ad hanc nostram ætatem usque, subinde revirescit. *Æneas Sylvius hist. Bohem. cap. 34. Mutius lib. 26.*

Cum propter ignaviam contemptus esset WENCESLAUS, Principes ei magistratum abrogant & Bavarix Ducem, ROBERTUM PALATINUM, eligunt. [*Anno. Era Vnlz. 1400.*] *Johan. Cuspinianus. Egnatius.*

Is ad emendandum ea, quæ Wenceslaus peccasset, animum statim adjecit, nequeratum habere voluit, quod ille JOHANNI GALEATIO concesserat. & Insubriam denuò cogitabat in ditionem Imperii redigere: (*Avent. lib. 8.*) Cumque propter hanc, & id genus alias causas, in Italiam contenderet, impeditus fuit & repulsus ab eo, quem diximus, Galeatio,
Egna-

*Egnatius, Cuspinianus Jovius lib. 10. de
vita Vicecomit. Mediol. Aventinus lib. 7.*

Valdè tum erat turbulentus Italiæ sta-
tus, CAROLI & WENCESLAI potissi-
mùm culpâ, qui nimium iis populis indul-
ferant. Nam, præter Galeatium, nuper
factum Mediolani Ducem, Veneti etiam
& Florentini, & Genuates bellum facie-
bant vicinis, totumq; jus in armis positum
erat atque potentiâ. *Pompon. Mela lib. 3.
Germani jus habent in viribus, Ammia-
nus Marcellin. lib. 17. Barbaris esse omne
jus in viribus consuevit.*

Deinde per diuturnam absentiam Pon-
tificum, frequentes Romæ fuerant natæ
ac plenæ periculi similitates, (*Henricus
Mutius lib. 26.*) Mediolani Dux Galeatius
bellum tunc inferebat etiam Florentinis,
qui, sui ulciscendi causâ, Cæsarem ma-
gnis pollicitationibus in Italiam rursus
evocarunt: Cumque Patavium venisset
Cæsar, voluntate Venetorum, qui & ipsi
Galeatium oderant, nec apparatus vi-
deret amplissimis respondere promissis,
in Germaniam revertit, Italiæ depo-
sitâ omnicurâ, quæ post intestinis malis
gra-

gravius etiam labefactata fuit. *Jovius*
lib. II. de vitâ & rebus gestis Vicecomitum
Mediolan.

Roberto successit [*An. Ær. V 1411.*]
SIGISMUNDUS Wenceslai frater,
 Hungariæ ac deinde Bohemiæ quoq; Rex.
Johan. Cuspinianus, Aeneas Sylvius Hist.
riâ Bohemiæ c. 39.

Ad hoc tempus tres erant Pontifices,
JOHANNES XXIII GREGORIUS
XII. BENEDICTUS XIII. *Joan. Marius*
de Schismat. & Consiliis part. 3. cap. 13.
 Ita quidem, ut horum factionibus prope
 omnes Europæ Provinciæ dividerentur.
 Nam inde ab Innocentio III. sicut ipso-
 rum habent libri, per annos ducentos,
 nullum fuerat Concilium publicum, &
 corruptissimus erat ordinis Ecclesiastici
 status, quum inexhausta quædam vicio-
 rum & morum colluvies inundasset,
 ac ferè medicinam respueret.

Fuit enim inter eà **BONIFACIUS VIII.**
 qui sibi Papalem simul & Imperatoriam
 dignitatem arrogabat: (*Crantzius Sax. II.*
l. 10. c. 36 Avent. l. 7.) Post, alter ab eo,
CLEMENS V. Burdegalensis, rogatu
 Phi-

Philippi Pulchri, Gallia Regis, urbe Româ desertâ, curiam transtulit in Gallias :
 [Anno Era Vulg. 305.] (Gaguin. lib. 7. c. 5. Albert. Argent.) Ab ejus verò morte quum Cardinales graviter dissiderent inter se, per annos aliquot fuit interregnum, & Lugduni tandem creatus est Papa JOHANNES XXII. Cadurcus.

Qui fuit ab hoc Papa Quintus, GREGORIUS, ejus nominis XI. quum in Galliis Romana curia per annos jam LXXI. consedisset, Romam revertit.
 [Anno Era Vulg. 1377.] (Sabell. Ennead. 9. lib. 8. Theod. Niem. libro de Schismate.) Sed, eo mortuo, [Anno Era Vulg. 1378.] de Papatu certabant, URBANUS VI. Neapolitanus, & CLEMENS VI. Sabaudus: quorum ille quidem Italorum, hic verò Gallorum præsidio nitebatur; ille Romæ commoratus, hic autem Avinionone: cumque vitam hi finiissent, illi, quos diximus tres, in eorum locum, à diversis factionibus electi fuerunt, eratque tum Papatus triceps.

Deplorabant tunc statum Ecclesiæ multi doctrinâ præstantes viri, tam Itali, quam

quàm Galli, satis acriter insectati temporis illius corruptelam atque mores, quantum quidem in illis tenebris videre licuit. Vide *catalogum Testium veritatis à Matthia Flacio editum.*

Ex iis PETRARCHA, quum hærent Avenione Pontifices atq, Cardinales, urbem illam vocabat Meretricem Babyloniam. *Petrarcha in Epistolis sine titulo Epist. 7. 8. 9. & 13. Avenionem tertiam Babyloniam, quintum Labirintum, scelerum & dedecorum sentinam, larvarum Lemurum domum appellat.*

Ejus ergò dissidii componendi causâ Concilium (4. Tom. concil. p. 248. in Germania cogitur CONSTANTIÆ, [incepto Anno Æ. V. 1414.] de cujus arbitrio tribus illis abrogatur magistratus, & eligitur [Anno 1417.] MARTINUS V. Hoc Concilio, propter dogma, fuerunt exulsi JOHANNES HUSSUS, [Anno 1415.] HIERONYMUS PRAGENSIS, [Anno 1416.] tametsi fide publicâ Cæsaris cõvenissent, *Æneas Sylvius hist. Bohem. c. 36. Henr. Mutius l. 27. Joh. Dubravius l. 24. Vide acta hujus Concilii integro volumine compressa.*

SIGISMUNDUS Cæsar admodum
laudatur, quod tunc Reipublicæ causa,
plerosque omnes Christiani nominis Re-
ges adit, hortatus illos, ut in commune
confulerent. *Mutius l. 27. Egnatius, Cuspi-*
manus.

Rebus igitur in Germaniâ compositis,
in Italiam venit: Gerebant tunc bellum
terrâ marique VENETI & FLOREN-
TINI cum PHILIPPO MARIA, Johan-
nis Galeatii filio, Mediolani Duce. *Jovius*
l. 12. de vit. vicecom. Mediol.

Romam deinde profectus, à Pontifice
EUGENIO IV. consecratus est, [*A. Æ.*
V. 1432.] in Basileam rediit, ubi tum al-
terum erat coactum Concilium. *Mutius*
lib. 27. Hujus Synodi historiam duobus li-
bris complexus est Aeneas Sylvius, quos
postea, Pontificatum adeptus, abolere cona-
tus est. Vide tomo 4. concil. p. 414.

Hic Successorem habuit [*Anno Æræ*
Vulg. 1438.] ALBERTUM, Austriæ
Ducem, Hungariæ, Bohemiæque Re-
gem, qui, civilibus & Turcicis bellis im-
peditus, in Italiam non venit. *Aeneas Syl-*
vius hist. Bohem. c. 55.

Hoc

Hoc circiter tempore, rursus excitata fuerunt ingenia, quæ bonas artes, linguas atque literas excolere cœperunt. In Italiâ quidem primò, quum Græcorum illi studiis adjuvarentur, pòst etiam apud Germanos, Gallos, aliosque populos: & cum Typographicum inventum n accederet, maximasque commoditates adferret, incredibile est, quàm felix & optata fuerit facta progressio. *Ars Typographica ab homine Germano, in mediâ Germaniâ, Moguntia inventa & excogitata est Anno Christi 1440 ut Polydorus Vergilius l. 2. c. 7. de Rerum Invent. Sebast. Münsterus, F. Philolphus, Philippus Beroaldus, aliique plurimi attestantur. Verùm Patrum memoria, referente Conrado Peutingero, in sermonibus convivialibus, Pomponius Letus eam laudem nostris præripere voluit, scribens ad Augustinum Maphæum: imprimendi facultas, multis seculis intermissa, paulò antè revocata est. Jovius etiam hist. lib. 14. in regione Sinarum, libros, ante multos annos impressos exstare ait. Joh. Consalvus Mendoza lib. 3. cap. 16. de regno Chinæ scribit, artem Typographicam 500. annis*

annis antè, quàm ad Germanos veniret, ejus loci in usu fuisse. Videatur etiam Johannes Petrus Maphæus hist. Indicar. l. 6. Hadrianus Junius in Bataviâ cap. 17. artis hujus inventionem civi cuidam Harlemensi attribuit.

Nunc enim perpetuatis ab illo tempore studiis, eò deventum est, ut cum eruditissimis olim seculis hæc ætas nostra conferri possit, & hoc nomine sit imprimis beata, quod hanc optimarum artium & linguarum scientiam, verâ sui cognitione DEUS illustravit etiam, quum veteres illi, tantis literarum præsiidiis instructi, homines eloquentissimi, profundis essent immergi tenebris, & SUMMUM illud BONUM, de quo tam multa scripserunt, frustra investigarent.

Alberto successit [*An. Æ. Vulg. 1440.*] FRIDERICUS III. Austriæ Dux, qui Romam placidè profectus & consecratus à Pontifice, NICOLAO V. domum rediit, nec in Italiâ quicquam movit. *Hulder. Mutius lib. 29. Joh. Cuspinianus, Egnatius.*

Regni ipsius annò quartò, [*An. Ær. V. 1444.*] ULADISLAUS, Uladislai filius,

Q

lius,

Ius, Poloniae simul & Ungariae rex, quum
 EUGENII 4. Pontificis impulsu, violaf-
 set inducias, (*Chalcocond. l.6. & 7. Bonfin.
 Dec.3. lib.6.*) ab AMURATHE, secundo
 ejus nominis, Turcarum Imperatore,
 praelio victus ad Varnam seu Dionysio-
 polim, undecimâ die Novembris occu-
 buit. *Mutius l.28. Jov. libr.2. Elogiorum,
 sub effigie Juliani Casarini Cardinalis. De
 hac clade Varnensi exstant duo libri Calli-
 machi Experientis copiosè & eruditè scri-
 pti,*

Nonô post annô, Constantiopolim
 vi cepit MAHOMETUS, Amurathii
 filius, quam ejus hæredes jam per an-
 nos centum & tres occupant, constituta
 sede regiâ. *De expugnatione Constantino-
 polis, quæ incidit in ann. Christi 1453. ex-
 stat lib. Leonhard. Chiensis Episcopi Mity-
 lenæ, & Godefridi Langi. Videantur præ-
 terea Chalcocondiles lib.8. Continuator Me-
 chaelis Glyca. Commentariorum Pii Pa-
 pæ 2. l.1. pag.38. Crantzii Sax. l. 11.
 c.33. Christoph. Richerius de rebus Tur-
 cicis l. 4. Notetur autem, urbem hanc,
 Constantino M. Helena filio, instauratam,
 sub*

sub Constantino Paleologo, itidem Helena filio, à Turcis occupatam esse. Rectè itaq; dixit *Jornandes* l. 1. In iis sæpè regna deficiunt, à quorum nominibus inchoant,

Uladislao successit, in Poloniâ quidem, CASIMIRUS frater, in Ungariâ verò, LADISLAUS, Alberti secundi Cæsaris filius posthumus.

Successorem Cæsar Fridericus habuit filium MAXIMILIANUM. [*An. Æ. V. 1493*]

Joh. Cuspinianus.

Paulò sub mortem Friderici, FERDINANDUS rex Hispaniæ, pulsus Barbaris, BETICAM, quæ Granatæ Regnum vulgò dicitur, suis finibus adjunxit. *Michael Rivius* l. 3. de regibus Hispaniæ. Legatur *Historia Magni Consalvi* tribus libris à Paulo *Jovio* descripta. Item liber de expugnatione Granatæ.

Maximilianus, inter alia multa, cum Venetis quoque bella gessit. [*ab An. 1507.*]

Hunc [*Anno 1519.*] secutus est CAROLUS, è filio PHILIPPO nepos, Cæsar, ejus nominis V. longè potentissimus, qui rerum hodiè potitur. De hujus Imperii rebus gestis scripserunt *Guicciardinus*,

2 2 Joann.

*Joan. Sleidanus, Jovius, Surinus, aliq³ pluri-
mi.*

Ex iis igitur, quæ commemoravimus, liquidò apparet, quomodo Rom. Imperium, quò nullum fuit nec erit potentius, propè sit omninò dissipatum. Nam per ASIAM ne vestigium quidem, aut latum unguem, sicut Proverbio dicitur, habemus: occupant omnia Turcæ, Scythæ & alii nostræ religionis hostes: APHRICAM totam amisimus, nisi quantum superioribus annis à Carolo V. Cæsare recuperatum est, quando Ænobarbo, Turcico legato, TUNETAM ademit, gloriolam adeptus vicetoriam, & Regem ibi constituit, [*Ann. Ære Vulg. 1535.*] ipsi vestigalem, & anno decimò quintò post Aphricam urbem oppugnatione cepit. *Sleidan. Comment. lib. 9. & 22. Bellum Tunetanum Johannes Eutropius descripsit. Africa (quam Mahomediam à Mauris dici Facellus tradit) expugnatio à Christoph. Calveto Stella exposita est. Ea quomodo rursus amissa sit, exponit Joh. Leonclavius in continuat. Annalium Turcicorum à se editorum.*

Avul-

Avulsa est Lusitania, Hispania, Gallia, Britannia, Dania, Sarmatia, Pannonia, Illyricum, Græcia tota, cum vicinis regionibus: adhæc Sicilia, Sardinia, Corsica, Baleares, Insulæ, Allobroges: quæ quidem Provinciæ suos habent dominos, qui plenam in omnibus potestatem obtinent, & ad Imperii rationes ne tantillum quidem conferunt.

Videamus nunc Italiam, priscum & avitum ac primum Romani Imperii patrimonium: hæc ipsa verò quid nobiscum habet commune? Calabriam, Apuliam, Campaniam, Neapolim avitâ successione tenent Hispaniarum Reges.

Urbem Romam, Cæsarum domicilium atque sedem, agrum Picenum & Flaminiam, & Hetruriæ partem occupant Romani Pontifices, qui non modò non agnoscunt Imperium, sed Cæsares etiam, imperiique præfectos, tenent sibi devinctos.

Quæ sunt iis locis potentiores civitates, aut suos habent regulos, aut factionibus indulgent, nihilque planè ad nos pertinent.

Jam Veneti, quàm possident egregias non solùm urbes & municipia, verùm etiam Provincias, ipsi interim liberrimi, & ab Imperio Romano planè sejuncti. Insubria verò, quæ vulgò Longobardia dicitur, aliquantò quidem propiùs ad nos pertinet, sed & ipsa fluctuat, nec certum ullum emolumentum ad nos illinc redit. Postquam enim nostri quidam Cæsares, ut suprà dictum est, primò Vicecomites, ut vocant, ac deinde Duces ibi constituerunt, quàm miserè dilacerata fuit, & quam nihil ab eo tempore nobis contulit! Ortis enim bellis, cum nostri Cæsares eam negligerent, electis Vicecomitibus occupavit illam Sfortiarum familia, quam deinde Galliæ reges Ludovicus XII. & Franciscus I. ejecerunt: & hic quidem per annos sex regionem illam tenuit, donec Carolus V. Cæsar eam recuperavit. *Arnoldus Feronius lib. 9. de gestis Gaborum, Tilius in Chronico Francorum.*

Ex omni igitur Italiâ nihil fructus ad Imperium redit: nam neque nostris conventibus interfunt, nec ad publicos usus
atque

atque necessitates aliquid contribuunt, nisi quantum vel sua sponte, vel alioquin in gratiam Cæsaris faciunt.

Sola super est Germania, quæ semper adversata Romanorum Imperio, & subinde rebellans, ut è superioribus constat, tandem à Carolo Magno Cæsare collecta fuit, & in unum redacta corpus: Ac deinde quum eligendi Cæsaris potestas ad Septemviros delata fuisset, ut supra demonstravimus, facta est Cæsarium domicilium atque sedes.

Atque hic tamen considerandum est etiam, quàm agrè potuerit coalescere hoc ipsum quantulumcunque corpusculum Imperii, conflatum in Germaniã. Quæ enim non dissidia fuerunt apud nos & bella civilia?

Totum igitur illud, quod hodiè Imperii nomine censetur, intra Germaniæ fines includitur, nam foris & extra limites illos nihil superest. Quanquam & intra hos ipsos fines tam modicè circumscriptos, videmus, quemadmodum non pauci tergiversentur, & se suaque, quantum

possunt, ab imperii ditione subducant: ut interim de vicinis Regibus & aliis nihil dicam, qui ab hoc ipso tam tenui & exsangui corpusculo, quod vix ossibus hæret, decerpunt & avellunt quotidie, quantum possunt, & suæ ditionis efficere conantur, quod erat Reipublicæ.

Ut autem ad finem aliquando perveniamus, DANIELEM de his rebus omnibus vaticinantem paucis accommodemus. (*Zonaras Tomo 1.*) De STATUA, quam per somnium Nabuchodonosor vidit, supra diximus: huc postea recurremus; nunc alia loca videamus.

Capite VII. describit QUATUOR ANIMALIA, quæ per somnium ipse vidit ex Oceano prodire, LEONEM, URSUM, PANTHERAM: quartum & postremum ait fuisse TERRIFICUM & HORRENDUM ASPECTU.

LEO denotat regnum Assyrium: alæ duæ, quas illi tribuit, sunt duo veluti membra illius Imperii, Babylonia & Assyria.

Per URSUM significatur regnum Persicum, à quo fuit devictum Babylonicum.

Tres

Tres costæ, quas inter alios dentes in illius ore fuisse, scribit, sunt tres præcipui Reges hujus Monarchiæ, Cyrus, Darius, Artaxerxes, qui præ cæteris claruerunt, & multam carnem ederunt, ut inquit, hoc est, complures populos suæ ditioni conjunxerunt.

PANTHERA est Alexandri Magni seu Græcorum imperium: quatuor illius alæ & capita, sunt quatuor regna, quæ post Alexandri mortem ex illâ Monarchiâ prodierunt.

QUARTUM & postremum animal, est Imperium Romanum: decem cornua, sunt ejus membra, seu partes, cujusmodi sunt Syria, Ægyptus, Asia, Græcia, Africa, Hispania, Gallia, Italia, Germania, Britannia: nam illi hæc omnia tenuerunt.

Jam, inter decem ista cornua, nascitur & prodit cornu quoddam parvulum, quod de decem illis cornibus, tria revellit: Istud denotat regnum Mahometicum sive Turcicum, quod ex humili initio natum, in Romana Monarchia, tres Præcipuas partes illius occupavit, Ægyptum, Asiam, Græciam.

Q 5 Dein-

Deinde, cornu istud parvulum habet oculos, & est contumeliosum adversus DEUM: Mahometus enim novum doctrinæ genus proposuit, suis valdè gratum, & quod prudentiæ speciem aliquam haberet: hi sunt oculi, sed reverà DEUM afficit contumeliâ. Nam Prophetarum & Apostolorum scripta planè delevit, & Christi beneficium nullum agnoscit, imò conviciis exagitat omnem de CHRISTO doctrinam.

Adhæc parvulum istud cornu bella gerit cum sanctis, & vehementer illos affligit, ut inquit, donec judicium fecerit Antiquissimæ, cujus nec initium est, neque finis.

Ex quo quidem clarè perspicitur, in hoc ipso imperio finem esse habiturum hoc mundi curriculum, nec ullum prætereà futurum: Sed abolitis omnibus mundi principatibus, venturum esse perpetuum illud regnum, cujus autor & dux erit CHRISTUS.

Capite octavo Daniel describitur ARIETEM & HIRCUM: Hoc autem An-

Angelus ipse pòst interpretatur apertè, & ARIETEM bicornem dicit esse Medorum atque Persarum Reges: HIRCUM verò, Græcorum Imperium, & cornu illud magnum in ipsius fronte, significare primum ejus Imperii Regem: quod autem eò cornu contractò, quatuor alia cornua succedant, notari dicit, quòd ex illo Imperio quatuor sint oritura regna, sed robore & potentia minimè conferenda cum primo illo Rege.

Videamus ergo, quàm propriè & certò depinxerit Daniel Alexandrum Magnum, ducentis annis & amplius antè, quàm ille regnaret. Fore enim dicit, ut hircus terram non tangat, hoc est, ut maximâ celeritate bella sua conficiat, & ut ab ipsius impetu, nemo possit arietem liberare. Nam XII. annis tantùm regnavit Alexander, tamque brevi spatîo temporis, Asiam propè totam sibi subjecit, ut suprâ docuimus: ac licet incredibilis esset Persarum atque Medorum potentia, tamen tribus præliis ordine victus ab illo Darius, vitam simul & imperium amisit.

Tradunt nonnulli, *Josephus Antiquitat. lib. II. cap. 7. & 8. Zonar. Tom. I.*) quum Hierosolymam venisset Alexander, summum Sacerdotem ei recitasse Danielis locum istum : quò quidem vehementer ille fuerit exhilaratus.

Deinde, quod ex quatuor istis cornibus oriturum sit aliud, initiò quidem parvum, sed postea valdè potens, quod gravissimè sit afflicturnum loca sacrosancta : hoc ipsò prænunciari dicit acerbissimas persecuciones, quas Judæi sint passuri à posteritate Alexandri Magni, à regibus Ægypti atque Syriæ, quas inter media est Judæa. Nam cornu istud ex quatuor istis cornibus ortum, experti sunt Judæi, ANTIOCHUM videlicet Epiphanem Syriæ Regem, crudelissimum vastatorem.

Huc etiam applicandum est *Caput XI.* in quo rursus de Alexandro Magno loquitur, ejusque Successoribus, adeò quidem copiosè atque propriè, ut non vaticinium, sed historia quædam esse videatur.

Nunc tandem ad STATUAM NABUCHODONOSOR veniamus, de què prio-

priori librò per occasionem diximus. Interpretationem autem ipsius de tribus primis imperiis, quoniam & perspicua est, & temporib9 ipsis comprobata, non repetam: (*Dan. 3. Joseph. Antiquit. Judaic. lib. 10. c. 12*) De quartò solùm aliquid dicemus, quoniã & ad nos propriè pertinet, qui in eo verfamur, & à Daniele describitur accuratiùs: *ferreum* esse futurum dicit, quod reliqua omnia imperia comminuet, sibiq; subjiciat. Ad demonstrandum istud, non opus est multis verbis: Res enim ipsa loquitur, & ex historiã rerum, quas enumeravimus, liquidò constat.

Pedes autem illius, ac digiti pedum, partim sunt ferrei, partim fictiles è testâ. Sicut humani corporis pes finditur in digitos, ita Romanũ Imperium ubi constiterit aliquandiu firmum & innixum cruribus ferreis, ac totum terrarum orbem in ambitu suo complexum fuerit, desinet in digitos, & corporis illa moles dissolvetur. Hoc ipsum etiam constat accidisse, nec opus est explicacione: quid enim magis hodiè dissolutum est, quam imperii illius amplissimi corpus?

Q 7

Et

Et quanquam ita se res habet, tamen, quia planta pedis est ferrea, ut inquit, manebit firmamentum ejus, neque prorsus confringi poterit. Sed reliquæ, nomen atque dignitas durabunt, donec Christus adventu suo rebus omnibus humanis finem imponet. Quin ad summam tenuitatem redactum sit, dubitari non potest, ac luce meridianâ clarius est.

Arbor illa procerâ concidit, sed hæret adhuc atque consistit illius radix, non quidem succulenta, sic ut propagari possit atque augescere, verum exsucca prorsus & arida, sed tamen hanc radicem ac plantam ferreæ naturæ, nulla vis humana funditus revellet, sed hærebit infixâ solo, quoad ista rerum omnium fabrica destructur.

Sumus & hoc experti: Nam tenuem hanc & angustam Imperii possessionem, multi sæpè conati sunt evertere. Pontifices quoque Romani, ac postremò etiam Turcæ, qui licet magna perfecerint, & majora sibi fortasse polliceantur, tamen non conflabunt ejusmodi molem, quæ cum Romanâ potentiâ conferri
pos-

possit, neque seminarium istud Imperii, quod reliquum est, licet aridum & flaccidum, evertent: Nec enim quinta constitui potest Monarchia.

Germania quidem sola titulum ac possessionem habet Imperii, sed si vires conjungat & animos, vim omnem externam facile depellet, sicut non unum potest documentum probari.

Paucis abhinc annis ingentes fecerunt progressus, & superatum Bosphorum Thraciæ, longè lateque sunt per Europam grassati TURCÆ, suamque nunc ditionem planè conjunctam habent atque finitimam Germaniæ, quæ sanè maximo videtur exposita periculo; Sicut etiam Italia, propter vicinitatem: sed si Danielem propius intueamur, sperare licet, vim atque potentiam illorum in summo nunc gradu sistere. Nam tria solum cornua Daniel eis attribuit, ut supra diximus: & illa quidem nunc obtinent; Initiò Domini rerum facti per Asiam; Deinde per Græciam & Ægyptum. Ac Græciæ quidem appellatione comprehendi potest, quicquid est in eo tractu regionum, propè ad

ad Illyricum usque. Et quanquam hoc tempore non modicam Ungariæ partem occupant, & tametsi fieri potest, ut Germaniam aut alias vicinas regiones divexent, tamen quoniam & certos intra limites illorum ditio consistere debet, & Romanæ potentia minimè poterit conferri, sicut jam demonstravimus, credibile est, has provincias non esse venturas in illorum ditionem sicut tres illæ sunt hodiernò die, GRÆCIA, ÆGYPTUS, ASIA.

Bellum facturi sunt Sanctis, & in Christianæ professionis homines immanitate summâ grassabuntur, & durabit hic illorum furor ad finem usque mundi, sicut Daniel clarè testatur.

Atque hæc est ejus vaticiniî causa præcipua, quò videlicet, de postremi temporis ærumnis atque miseris præmoniti & certiores facti, non despondeamus animum, sed liberationem expectemus, per adventum Christi Servatoris nostri, qui statim has afflictiones, ut inquit, excipiet, ac in firmam & tranquillam stationem suos transportabit, & lacrymas ab oculis eorum absterget.

Quæ-

Quædam loca Danielis *Dan. 9.* ad Judæos propriè pertinent, quibus & liberatio promittitur captivitatis, & Messias ille, promissus Patribus, intra certum ac ibi notatum & expressum tempus denunciatur esse venturus: reliqua autem vaticinia, ad omnium postremam mundi ætatem pertinent, & ad eos, qui tunc vivent, quum & parvulum illud cornu, Mahometi posteritas, bellum geret cum Sanctis, & quum revelatus atque detectus fuerit homo ille peccator & scelerosus, qui sedet in templo Dei, seipsum ostentans, ac si Deus esset: Nam & hujus tyrannidem Daniel præsignificavit, ut Paulus in suis Epistolis disertè interpretatur. *2. Thess. 2.*

Satanas, quem hujus mundi principem vocat ipse CHRISTUS, *Joh. 12. 14. & 16.* quum semper aliàs, tum in ultimâ mundi deficientis ætate, longè vehementissimè tumultuabitur, & omnis iracundiæ laxabit atque furoris habenas, & adversarios excitabit CHRISTO, qui non modò vi armorum sæviant, verùm etiam in fraudem & errorem abducant homines

nes falsâ doctrinâ, sic quidem, ut ipsorum laqueos vix evasuri sint etiam electi. *Matthæi 24. Marci 13.*

Nimirum, hoc illud est tempus, quod capite XII. Daniel significat, adeò prorsus afflictum & calamitosum, ut nec simile fuerit unquam, neque futurum sit. Nihil enim læti nobis pollicetur, sed gravissimas persecutiones denunciat, quando calamitates illas, de quibus loquitur, duraturas esse dicit, dum perficiatur dispersio manus populi sancti.

Vexabitur ergò populus Dei passim per orbem terrarum, & affligentur p̄i diversis locis, quamdiu terrarum orbis consistet. Quod quidem Propheta, vel potius Angeli testimonium spem nobis omnem præscindit conciliationis & aggregationis. Nam de dispersione & dissipatione perpetuâ loquitur, & natis propter doctrinam ac Religionem dissidiis, tunc demum finem statuit, quem ipse Christus apparebit. Verùm ut consoletur & erigat & sustentet eos, qui tunc vivent, mox ab istis ærumnis mortuorum resurrectionem ponit, quàm ut lætam

tam experiamur, atque salutarem, magnis precibus orandus est Deus.

Quantum verò Danieli sit tribuendum, testatur ipse Christus. (*Matth. 24. Marci 13.*) qui locum ex eo desumptum, pro Concione refert, & auditoribus commendat.

Cùm ergò sint afflictissima hæc nostra tempora, studiosè cognoscendus est hic Vates, qui nobis in hoc mundi postremo curriculo positus, concionatur, ac diligenter introspicendus, ut in his præsentibus malis, & adversum imminentes fluctus atque tempestates, verâ nos & certâ consolatione, tanquam vallò quodam & aggere, præmuniamus.

F I N I S.

